Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

NIBE ANDELS SVINE SLAGTERI

SÅ GIK...

25 ÅR

NIBE
ANDELSSVINESLAGTERI

1930 - 2. januar - 1955

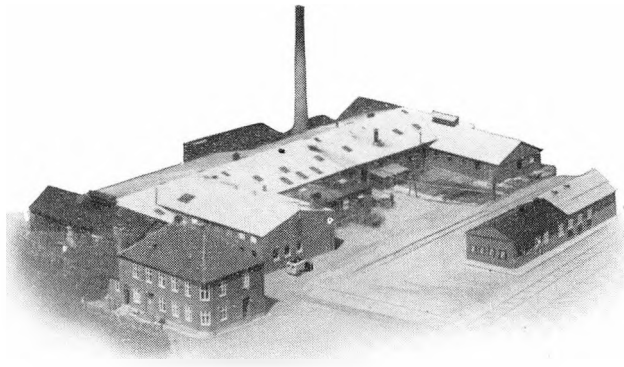

Nibe Avis og Bogtrykkeri.

OMSLAG:
Aalborg Stentrykkeri

FOTO:
Knud Larsen, Nibe

Så gik . . . .

25 år, og den 2. januar 1955 kan NIBE ANDELSSVINESLAGTERI fejre sit 25-års jubilæum. I den anledning har bestyrelse og repræsentantskab fundet det passende at udsende dette lille jubilæumsskrift, som er skrevet af slagteriets direktør: E. Ryttergaard.

Det var virksomme og initiativrige mænd fra NIBE BY, der udkastede tanken til oprettelse af et andelssvineslagteri i Nibe. Den videre udformning, tegning af svin, byggeprogram etc., er derimod udelukkende udført af egnens daværende landmænd.

Det store og vanskelige arbejde, der således blev gjort for 25 år siden af såvel »borger som bonde«, har vist sig at være til gavn for både by og land, og vi bringer på jubilæumsdagen vor bedste tak herfor.

I de forløbne 25 år har slagteriet været igennem landbrugskrisen i 30-erne, baconrationeringen til England og den anden verdenskrig, men egnens landmænd stod sammen om deres eget slagteri - en trofasthed og et sammenhold som vi stadig kan glæde os ved, og som vi derfor i dag bringer vore andelshavere den bedste tak for.

Igennem årenes løb er der foretaget store ombygninger og moderniseringer på slagteriet, hvilket imidlertid har været nødvendigt, idet forholdene i dag ikke er, som da slagteriet blev bygget, nu sker der en omfattende fabrikation af mange forskellige fødevarer såvel til hjemmemarkedet som til export, og det vil altid være klogt, at virksomheden er udbygget, således at de krav, som er en følge af tiden, kan opfyldes.

Vi har nu et godt vedligeholdt slagteri, der skulle være et godt aktiv for nuværende og kommende slægter.

Med tak for de forløbne 25 år og de bedste ønsker for fremtiden, sender vi dette hefte som en hilsen til vore andelshavere, arbejdere og funktionærer samt forretningsforbindelser i ind- og udland.

»Hornskovgaard« i november 1954.

LAURITS LARSEN.

Optrin fra gudelivet i Valhal, hvor man ser galten »Særimner« pyntetligt anbragt ved gudernes side.

Fra ældste tider

VALHAL, det navn husker vi sikkert alle fra vor børnelærdom; det var vore forfædres ønskedrøm at havne der, hvor der hver dag stod flæskesteg på bordet, og man behøvede intet stort svinehold for at kunne servere den daglige flæskesteg, idet man havde galten „*Særimner*", der havde den vidunderlige egenskab, at der, hver gang der blev skåret en flæskesteg ud af den, straks voksede en ny frem.

Og heldigvis for dansk landbrug og svineavl i særdeleshed har denne forkærlighed for flæskesteg ikke ændret sig synderligt i de følgende århundreder, hvilket bl. a. fremgår af Bloustødpræsten Joachim Junges bog fra 1798 hvor han skriver om den norsjællandske daværende bonde:

> »Af kødvarer er intet bonden kierere end flæsk, dette kalder han fortrinligt »*Suul*« og han elsker det så lidenskabeligt, at han kunde spise endog det geile spæk til hvert måltid uden at kiedes derved«

dog er der sket den ændring, at man nu forlanger „magert svinekød" i stedet for „*Suul*".

Svinets vugge stod i Kina.

Tamsvinet er først fremkommet i Kina og stammer fra det fredelige asiatiske vildsvin.

I den yngre stenalder, da fremmede agerbrugsfolk indvandrede hertil, ser det ud til, at dette folk medbragte tamsvin med blod i årene fra det asiatiske vildsvin, måske i tidens løb blandet op med europæiske vildsvineracer. Det ser dog ud til, at det fredelige asiatiske vildsvin har gjort sig mest gældende, idet de europæiske vildsvin er noget stridbare, hvilket man bl. a. så, da landøkonomisk forsøgslaboratorium foretog krydsninger mellem vildsvin og svin af dansk landrace, idet disse krydsningsgrise med $^3/_4$ vildsvineblod i årene sprang over $2^1/_2$ m høje indhegninger og rev kitlerne af forsøgsassistenterne. Disse forsøg var meget interessante og viste, at ved stadig at anvende bedste danske ornemateriale på vildsvin er det i løbet af 5 generationer - ca. 8 år - muligt at fremavle svin på højde med elitedyr af dansk landrace, en påmindelse til os om ikke at falde i søvn, hvis vi vil bevare føringen på baconmarkedet i udlandet.

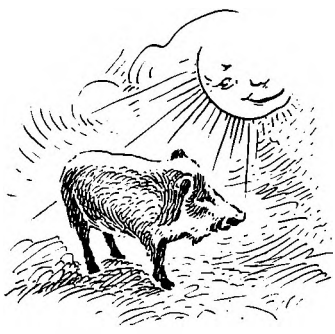

Fælter vildsvin soler sig.

Baron Galt og Greve Griis.

Frejr red til Balders bålfærd på sin galt „Gyldenbørste", en gave fra dværgene, der også lavede Thors hammer „Mjølner". Regnar Lodbrog sammenlignede sig selv med en galt og sine sønner med grise, ja selv slægter af den gamle bondeadel bar ligefrem navne som *Galt, Griis* og *Urne,* hvilket tyder på, at svinet hos vore forfædre var et agtet dyr.

Selv i gamle dage var man ikke ukendt med at udvinde medicinalvarer af grisen, selv om det var under en noget anden form end i dag. I sin lægebog fra 1577 angiver Henrick Smid således følgende middel imod næseblod:

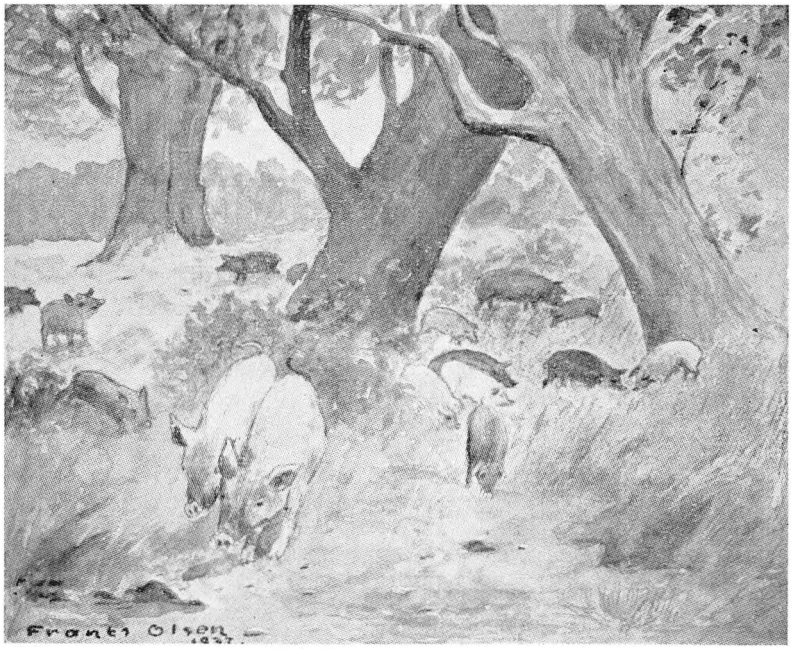

Oldensvinene muntrer sig i skovene.

»Tag en værm suine-lort, helst fra svin, som går udi marcken, bind den udi en linnedklud, holt hannem op under næsen; er den ikke værm, da værm den — det hjælper«.

Til dette føjer professor Hjalmar Clausen i sin jubilæumsbog for Odense eksportslagteri:

»I andre lægebøger anbefales samme middel mod koldfeber og durkløb, men da skal det indtages qvintinvis, altså til indvortes brug. Svinemælk skulle være godt mod øresusen og hvis man brugte svinehår som »tobak«, skulle dette hæve krampetrækninger hos hysteriske fruentimmere«.

Disse gamle lægeråd fremstod jo af en vis overtro, men ikke desto mindre spiller svinet i vor tid en ikke ubetydelig rolle som leverandør af råvarer til vor medicinalindustri, lige fra insulin til ACTH.

Oldensvin.

I ældste tid blev svinene om sommeren drevet ud i de store egeskove, der da dækkede Danmark, og hentede her

sin føde i form af „olden" (agern og bog), men om vinteren holdt de til omkring landsbyerne, på møddingen eller strejfede om i gader og gyder.

Også i købstæderne spillede svinene en vis rolle, men her var jo knap så let adgang til den daglige føde, og de brød derfor undertiden ind på kirkegårde, rodede ligene op og satte dem til livs.

Frederik den II forbød således svinene adgang til Nikolaj kirkegård, og gik senere videre og forbød helt svinehold i hovedstaden, men da kongen selv fortsat holdt svin på slottet, var det vanskeligt at gennemføre forbudet.

Svinene var en plage i byerne og udviklede sig efterhånden som skovene forfaldt til også et blive det på landet, og blev efterhånden betragtet som en slags skadedyr, hvad bl. a. Lyngby-præsten Bone Falch Rønne fastslog i sin læsebog fra 1814, hvori det hedder:

> »Svinet er det skadeligste husdyr, som jeg kender, ja - det er vel endog, således som det holdes her i egnen, skadeligere end rotter og mus og alle vore landes rovdyr«.

Svineproduktion afløser kornproduktion.

Flæsk eller suul var i denne periode ikke hverdagskost, idet svineavlen var stærkt på retur, men så skete der noget i verden, som vendte dette billede, årsagen var oprettelsen af jernbaner på det europæiske fastland og en forbedring af søtransportmidlerne, denne stærke forbedring af transportmidlerne medførte, at der blev lukket op for det indre af Europa og afstandene blev kortere til Amerika, Argentina og Australien; nu strømmede der store mængder korn til vesteuropa, priserne på korn faldt til under vore hjemlige fremstillingsomkostninger.

Dette var en katastrofe for dansk landbrug, der hidtil havde været storexportør af korn, men „nød lærer nøgen kvinde at spinde", den danske bonde så straks, at hele landbruget måtte lægges om og gik over til *husdyrproduktion,* idet man snart så, at der måtte være en chance for at sælge smør, flæsk og æg til de store industrilande, og det medførte, at vi fra

et kornudførende land blev et kornindførende land; omkring 1870 exporterede vi stadig ca. 300.000 tons korn årligt, i 1880 importerede vi 140.000 tons korn.

Exporten af Hamburg-svin stoppes.

Fra ca. 1810-1860 steg svineproduktionen med ca. 25 pct., de fleste svin blev hovedsageligt solgt til hjemmemarkedet og kun ca. 2000 svin årligt gik til export. I 60-erne kom de første privatmejerier, og disse byggede deres egne svinestalde, hvor de udnyttede affaldet fra smør- og osteproduktionen. I 70-erne begyndte N. J. Fjord sine mejeriforsøg og centrifugen blev opfundet af L. C. Nielsen, i 80-erne blev landøkonomisk forsøgslaboratorium oprettet og andelsmejerierne, der modsat de private mejerier afleverede skummetmælken og vallen til landmanden, begyndte at skyde frem som paddehatte; dette gav stødet til en stærk forøget svineproduktion og exporten af de store, levende svin til Tyskland tog fart, en vægtig årsag var også fuldførelsen af den jydske længdebane.

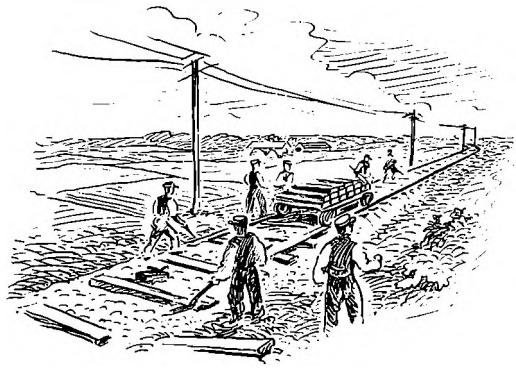

Fra den tidligere nævnte eksport på 2000 svin årligt nåede vi op på ca. 300.000, da man pludselig i 1887 modtog forbud fra Tyskland mod indførelse af levende svin fra Danmark, det var atter en katastrofe for Danmark. Tyskernes påskud var nogle tilfælde af svinepest på Amager, men årsagen var, at de tyske svineproducenter følte sig stærkt truet af konkurrencen fra deres danske kolleger.

Englandsgrisen opstår.

Atter måtte produktionen lægges om med henblik på export til England, hvor man nu ville prøve at afsætte den danske

svineproduktion. England krævede imidlertid *kødsvin* imod hidtidige *spæksvin* til Tyskland, nærmere betegnet: Englænderne ønskede en „strømliniet gris" med magert bacon, hvilket kun fås fra kødfulde, lange svin med fast rygspæk, let bov, tyk bug og gode skinker.

Hvordan skulle man nu skaffe en sådan „strømliniet gris", ja, her kommer så begyndelsen til indførelse af rationelle svineavlsmetoder, som vi gik ind for som det første land i verden. Vi prøvede først at krydse søer af dansk landrace med orne af Yorkshire-racen, men da resultatet ved fortsat brug af krydsninger blev for svage og uensartede dyr, gik man over til gennem renavl at skabe en dansk svinerace af bacontype, der viste sig at give hurtigt og billigt voksende afkom af god slagtekvalitet.

Denne gamle landrace var imidlertid ved at være udød her i landet, men fra afsides egne hentedes de mindst blandede rester af racen frem som basis for eliteavl i besætninger, der senere anerkendtes som avlscentre. Det var et uhyre arbejde med mange skuffelser, der her blev lagt for dagen, og man skal faktisk være landmand, for til fulde at kunne vurdere det arbejde, der her blev gjort - med slagteriernes bistand under forsøgslaboratoriets ledelse - for fremstillingen af det „strømliniede" danske baconsvin, der i I kl. i slagtet tilstand vejer 60-68 kg, er 94 cm langt og har et lag rygspæk på ca. 3 cm.

Oprettelsen af andelsslagterierne.

Af ovenstående fremgår det, hvorledes man efterhånden nåede frem til „Englandsgrisen". Hidtil var den meste slagtning foregået som hjemmeslagtning, men i 1865 blev det første svineslagteri for export åbnet på Christianshavn, og året efter kom der i København et svineslagteri mere; først i 1879 byggedes det tredie exportsvineslagteri i Holstebro, og så gik det rask med anlæg af slagterier, således var der i 1887 ialt 11 privatslagterier her i landet. Salget af fedesvin til de private slagterier synes dog ikke at have været tilfredsstillende for leverandørerne, handelen foregik dels på slump - efter

princippet „den kloge narrer den mindre kloge“ - og dels efter levende vægt. Utilfredsheden voksede i de forskellige egne; i 1887 byggedes derfor det første andelssvineslagteri her i landet - i Horsens - og i årene derefter udfoldedes overalt en travl virksomhed for oprettelsen af flere; i 1888 oprettedes således 6 nye andelssvineslagterier, i 1900 var der ialt 26 andelsslagterier, i tiden indtil første verdenskrig oprettedes yderligere 17, derefter følger oprettelsen af andelsslagterier i Sønderjylland efter genforeningen og endelig i de store produktionsår 1930-32 oprettedes et nyt antal, heriblandt Nibe i 1930.

BYSTE' WOST

Yvst og Moust og Mads og mæ
er føj i Weggergaard',
vi blev Hjorder, aal saa saar'
vi kund trill en Moogboor.
Vi haar aaltid vaat saa voldsom godt tilfreds.
A fæk Plads ved Drejeses,
Yvst i Byste',
Moust i Braste',
Mads i Hjeds.

Det haar tit forundret mæ
herhjemm i Weggergaard',
hvadfor andre, lisaa saar'
de blev stur', skuld ud aa faar'.
Vi blev her - og var saa voldsom godt tilfreds.
A blev gyvt ved Drejeses,
Yvst i Byste',
Moust i Braste',
Mads i Hjeds.

Der er nok af Møder
og saan't Skidt i Weggergaard';
at rend med kund vi'tt forsvaar.
Nej, vi haar fi' gue Gaard',
og dermed er vi saa voldsom godt tilfreds.
A blev jo ved Drejeses,
Yvst i Byste',
Moust i Braste',
Mads i Hjeds.

Vi haar aaltid haft vor gammel
Prejst i Weggergaard'
og Gu-nej, om a forstaar,
hvad de vil med ham fræ Voer.
Nær vi haar den jen, er vi saa godt tilfreds.
A kan svaar for Drejeses,
Yvst i Byste',
Moust i Braste',
Mads i Hjeds.

Aaltid gjov' vi aal de villest
Wost i Weggergaard',
og det kan jo'tt aandt end saar'
mæ, te Yvst, min ungest Bror,
tror, hans Kuen gjør bejer Wost end ander djes.
Der kund hver jo vær tilfreds:
Yvst i Byste',
Moust i Braste',
Mads i Hjeds.

Fra Hans Povlsens digtsamling:
»I Himmerlands dale«.
aftrykt her med forfatterens tilladelse.

Dette digt fører os på een gang ind midt i Nibe Andelssvineslagteris område: »Weggergaard', Byste', Braste', Hjeds og Voer« (Veggergaarde, Byrsted, Brasted, Hjeds og Vaar).

Oprettelsen af Nibe Andelssvineslagteri

TANKEN om oprettelse af et andelssvineslagteri i Nibe rejstes allerede i året 1907. Der blev i dette år nedsat et agitationsudvalg, og der blev fastsat som minimum 8000 svin, endvidere vedtoges det at fastsætte en garantisum for hver andelshaver, der kom til at lyde på kr. 100 for en gårdmand og kr. 50 for en husmand, men sagen vandt ingen rigtig tilslutning og blev derfor opgivet og stillet i bero.

Først en snes år efter, den 22. februar 1926 afholdt *Nibe Handelsstandsforening* sin ordinære generalforsamling, her blev tanken påny fremført af daværende sparekassebogholder - nu direktør - E. Qvistorff, sagen vandt straks tilslutning, og man nedsatte et udvalg til at søge forbindelse med eventuelle interesserede landmænd, og da sagen senere også vandt stor tilslutning på en ekstraordinær generalforsamling i *Nibe Håndværkerforening* den 12. december 1927, valgte begge foreninger eet samlet udvalg bestående af:

Sparekassebogholder E. Qvistorff, Nibe
Købmand M. Staun, Nibe
Vinhandler Jens Kjærsgaard, Nibe
Købmand A. Z. Schiønning, Nibe
Avlsbruger Peter Frederiksen, Nibe
Avlsbruger Julius Andersen, Nibe

Som en begyndelse foranledigede ovennævnte udvalg, at spørgsmålet „Et andelssvineslagteri i Nibe" blev sat på dagsordenen på Nibe Lokalforenings generalforsamling den 4.

januar 1928. På denne generalforsamling valgtes et udvalg, som snarest muligt skulle indkalde til et større møde om sagen, dette udvalg kom til at bestå af:

Simoni Kjølby, Vokslev
Janus Staun, Vokslev
Laurits Knudsen, Gjelstrup
Anders Rye, Molbjerg
Laurits Larsen, »Hornskovgaard«
Frank Staun, Binderup

Den 21. januar afholdtes da på Møllers Hotel i Nibe et møde angående oprettelse af et andelssvineslagteri i Nibe, der var mødt ca. 230 svineproducenter. Mødet ledtes af Frank Staun, tilstede var endvidere byens repræsentant, borgmester Fog-Petersen, samt udvalget fra handels- og håndværkerforeningen, endvidere formanden for Bjerringbro Andelssvineslagteri, R. Møller, Herkegaard.

Formanden for Bjerringbro Slagteri indledte og gennemgik Bjerringbro Slagteris historie, derefter fik borgmester Fog-

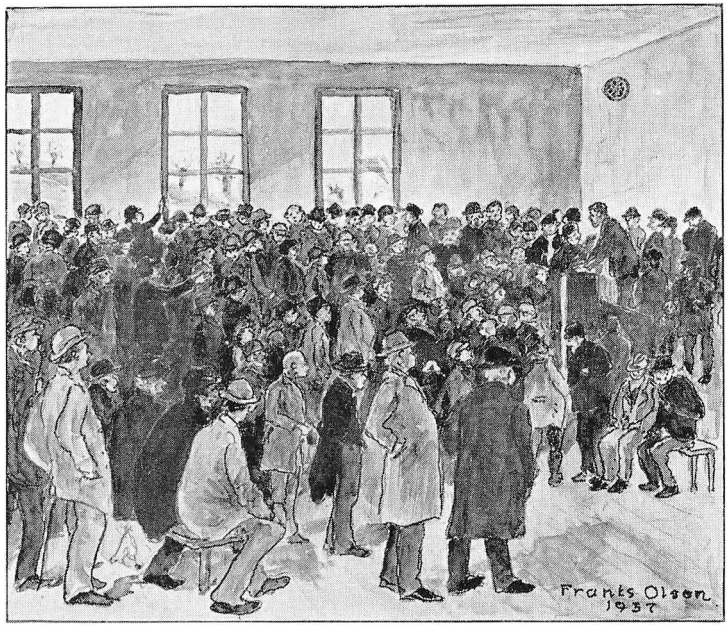

Møde i slagterisagen.

Petersen ordet for at tilkendegive byens stilling til sagen og oplyste bl. a., at Nibe by ville give gratis grund med kloakering og tilførselsledninger af lys og gas. Formanden for handelsstands- og håndværkerforeningens udvalg, købmand M. Staun, redegjorde for disse foreningers stilling til sagen.

Forsamlingen vedtog med stor majoritet, at man skulle arbejde videre med sagen, og der blev på mødet nedsat et udvalg bestående af: Janus Staun, Vokslev, Laurits Knudsen, Gjelstrup, Anders Binderup, Holmager, Peder Pinstrup, Djørup og Frank Staun, Binderup. Endvidere blev der foretaget valg af repræsentanter i de forskellige sogne, følgende valgtes: Niels Aagaard, Klitgaard, Peter Bjerring, St. Restrup, Jens Kjærsgaard, Sønderholm, Anders Rye, Molbjerg, Anders Øland, Ø. Hornum, N. H. Sigsgaard, Kalstrup Mølle, M. Thomsen, Hjeds, Morten Kjølby, Klæstruplund, Lars Peter Pedersen, Bislev, Albert Fristrup, Barmer, Laurits Larsen, „Hornskovgaard", H. H. Welling, „Hornsgaard", Søren Nielsen, „Veggergaarde", Chr. Dahl, Skørbæk, Kr. Hedegaard, Blære, Søren Nielsen, St. Ajstrup, Chr. Gatten, Borup og Julius Andersen, Nibe.

På et møde den 28. januar 1928 valgte ovennævnte udvalg som formand: Frank Staun, Binderup. Man udfærdigede tegningslister og vedtog at indkalde til repræsentantskabsmøde den 6. februar 1928. Her vedtog man at tegningen skal være bindende, at der som minimum for oprettelse af et slagteri skal tegnes: 10.000 svin, samt at man igen skulle mødes den 12. marts 1928. På mødet 12. marts viste det sig imidlertid, at der kun var tegnet ialt 6.356 svin, og det så hermed ud til, at sagen skulle falde, men på forslag af J. Chr. Welling, „Valstedgaard", vedtog man at indsende et andragende til Nibe byråd om forrentningsstøtte, før man kunne arbejde videre med sagen.

Allerede den 15. marts 1928 havde man svar fra byrådet, at man var villige til at forrente kr. 100.000 årligt i slagteriets første 10-års periode, for de år, hvor der ikke leveres 15.000 svin, og således at forrentningssummen aftager forholdsvis indtil 20.000 svin.

Dette tilsagn gav yderligere fart i tingene, og repræsentanterne lovede på dette nye grundlag at forsøge at få de

resterende ca. 4.000 svin tegnet. Tiden gik da indtil 3. okt. 1928, hvor man påny afholdt repræsentantskabsmøde, man havde da forøget tegningstallet til 9186 svin, dette var imidlertid stadig ikke nok, og hver repræsentant fik derfor pålagt at tegne yderligere 30 svin.

Nyt møde afholdtes da 17. oktober 1928, og de medbragte tegningslister viste da ialt 10.279 svin, alt så nu lysere ud, man vedtog da at indkalde til *stiftende generalforsamling den 7. november 1928.* På denne generalforsamling ledede Frank Staun mødet som formand for det i sin tid nedsatte udvalg, som dirigent valgtes Chr. Pedersen, „Ny Østergaard". Det blev her vedtaget enstemmigt at oprette et andelssvineslagteri i Nibe, og man nedsatte et byggeudvalg bestående af:

		Frank Staun Binderup, formand
Vokslev	kommune:	Janus Staun, Vokslev Chr. Pedersen, »Ny Østergaard«
Ø. Hornum:		Anders Rye, Molbjerg
Bislev	-	Anders Binderup, Holmager
Sønderholm	-	Jens Kærsgaard, Sønderholm
Nørholm	-	Niels Aagaard, Klitgaard
Veggerby	-	N. H. Sigsgaard, Kalstrup Mølle
Skivum-Giver	-	Ludvig Kristensen, Skivum
Nibe	-	Julius Andersen, Nibe
Sebber	-	J. Chr. Welling, »Valstedgaard«
Farstrup	-	Laurits Larsen, »Hornskovgaard«
St. Ajstrup	-	Søren Nielsen, St. Ajstrup
Blære-Ejdrup	-	Chr. Dahl, Skørbæk
Borup-Gundersted	-	Chr. Gatten, Borup
Sønderup-Suldrup	-	P. Buus, »Hyllestedgaard«

Samme dag og sted valgte ovennævte udvalgsmedlemmer følgende, der sammen med formanden, Frank Staun, skal danne forretningsudvalg:

Julius Andersen, Nibe
Janus Staun, Vokslev
J. Chr. Welling, »Valstedgaard«
Anders Binderup, Holmager

Efter adskillige møder indenfor byggeudvalget blev man enige om at antage arkitekt Færch, Brønderslev, som arkitekt,

denne udarbejdede tegninger til slagteriet. Arbejdet blev udbudt i licitation, og tilbudene blev åbnet den 6. april 1929 og androg samlet kr. 209.000.

Den 10. december 1929 afholdtes generalforsamling, hvor man vedtog love for slagteriet og meddelte, at man havde antaget arkitekt Færch, Brønderslev, som rådgivende ingeniør og arkitekt. Den 20. december 1928 vedtog man at udpege pladsen ved emballagefabriken til det nye slagteri, efter at den i forvejen var godkendt af veterinærmyndighederne.

Den 1. maj 1929 købte man af Hobro Andelssvineslagteri 1 brugt dampkedel, 1 dampmaskine og en kølemaskine til kr. 6.500 „frit læsset Hobro Jernbanestation". Den 10. maj 1929 vedtog man at antage Nibe Banks tilbud om et byggelån på kr. 225.000 til $^1/_4$ pct. over højeste „sparerente", samt en kassekredit til $5^1/_2$ pct. mod debetrente $4^1/_2$ pct.

Den 20. maj 1929 blev grundstenen nedlagt, den første af daværende borgmester Fog-Petersen og den næste af formanden Frank Staun, Binderup, der endvidere oplæste et dokument med navnene på udvalgets medlemmer samt følgende vers:

»Er målet sikker og grunden fast,
da falder huset ej i hast,
da står det længe her til pryd
for bonde som til borgers fryd«,

hvorefter dokumentet blev indlagt i en blykapsel og indmuret.

Borgmester Fog-Petersen omtalte andelsbevægelsens betydning for vort land, takkede for at omegnens landmænd besluttede at lægge et slagteri her i byen og ønskede alt godt for slagteriet. Frank Staun takkede Nibe by, fordi den første tanke om et slagteri i Nibe var kommet derfra, og for den økonomiske støtte byen havde vist, ønskede til slut, at den nye virksomhed må arbejde i samdrægtighed med byens borgere.

Den 27. september 1929 antog man daværende bogholder H. Christensen, Nykøbing Mors, som direktør.

Den 6. november 1929 købte man på Strømmen, Randers, diverse pølsemagerimaskiner til en pris af kr. 2.500 frit opstillet.

Den 13. december 1929 blev kørselen af svin bortliciteret.

Den 19. december 1929 afholdtes en prøveslagtning, hvor der slagtedes 10 svin for andelshaverne, den første var leveret af Janus Staun, Vokslev.

Den 20. december 1929 vedtoges at indmelde slagteriet i Danske Andelsslagteriers Tarmsalg, samt i „De samvirkende danske Andelsslagteriers Fælleskontor".

Den 23. december 1929 antoges slagtermester Hedegaard, Nibe, som bestyrer af det daværende slagteriudsalg på slagteriet.

Den 30. december 1929 afholdtes generalforsamling på Møllers Hotel i Nibe. Som *slagteriets første bestyrelse* blev her valgt:

Frank Staun, Binderup
Anders Binderup, Holmager
Janus Staun, Vokslev
J. Chr. Welling, »Valstedgaard«
N. H. Sigsgaard, Kalstrup Mølle

endvidere en repræsentant for hvert sogn, nemlig:

Vokslev	sogn:	Chr. Pedersen, »Ny Østergaard«
Ø. Hornum	-	Anders Rye, Molbjerg
Bislev	-	P. Pinstrup, Djørup
Sønderholm	-	Jens Jensen, Nyrup
Nørholm	-	Niels Aagaard, Klitgaard
Veggerby	-	Herman Frederiksen, Veggerby
Skivum-Giver	-	Ludvig Christensen, Skivum
Nibe	-	Jens Binderup, Nibe
Sebber	-	Albert Fristrup, Barmer
Farstrup	-	Laurits Larsen, »Hornskovgaard«
St. Ajstrup	-	Søren Nielsen, St. Ajstrup
Blære-Ejdrup	-	Chr. Dahl, Skørbæk
Borup-Gundersted	-	Jens Borup, Borup
Sønderup-Suldrup	-	P. Buus, »Hyllestedgaard«

Repræsentantskabet konstituerede sig med Chr. Pedersen, „Ny Østergaard", som formand og Anders Rye, Molbjerg, som næstformand.

Det vedtoges endvidere, at slagteriet holder *Nibe Avis* til alle slagteriets andelshavere til bekendtgørelse af slagteriets forskellige meddelelser af interesse for andelshaverne.

Samme dag afholdtes bestyrelsesmøde, hvor Frank Staun blev valgt som formand og Anders Binderup som næstformand. Man var da klar til at påbegynde den daglige drift, hvilket skete den *2. januar 1930.*

Den 6. januar 1930 vedtog man at sælge sit flæsk i England gennem fa. John Loudon & Co. Ltd., London.

Den 14. januar 1930 vedtog man at gå ind for „omsætning af smågrise på kontrakt med slagteriet". Endvidere havde repræsentantskabet som revisor valgt Vilh. Schøn, Ø. Hornum, og som voldgiftsdommer Chr. Dahl, Skørbæk.

Den 13. februar 1930. Bestyrelsen udpeger som revisor Niels Nørgaard, Holmager, der sammen med Vilh. Schøn udgør de 2 lokale revisorer i henhold til lovene.

Den 30. april 1930 vedtog man at optage et fast lån på kr. 280.000 samt en kassekredit på kr. 150.000 i Nibe Bank på følgende betingelser: faste lån til en rente af $^1/_4$ pct. over indlånsrenten, samt kassekredit til $^3/_4$ pct. over indlånsrenten.

Den endelige opgørelse over slagteriet blev forelagt og androg kr. 278.000, idet man havde besluttet også at indrette direktørbolig.

Den 25. juni 1931 flyttedes udsalget fra slagteriet til lejede lokaler på Nibe torv.

Den 7. september 1931 tilsluttede slagteriet sig „Arbejdet for Svineavlen" i Aalborg amt.

Landbrugskrisen.

Slagteriet var nu inde i sit andet driftsår, og modtagelsen af svin oversteg langt de mål, man havde sat sig, idet man i 1931 modtog ialt 22.675 svin og i 1932 endog 23.827 svin, desværre må man vist sige, thi man var nu inde i den landbrugskrise, der så småt var begyndt sidst i tyverne, vore aftagerlande stræbte nu alle efter selvforsyning af fødevarer i tilfælde af en eventuel ny krig. Den tidligere frie omsætning landene imellem afløstes af de i de senere år så vel-

kendte „varebytteforretninger“ - det kendte man altså også den gang - hertil kom så yderligere, at England den 21. september 1931 forlod guldet, hvorved sterling kom ud for et ret betydeligt fald i forhold til landene med guldmøntfod. Danske landmænd fik færre kroner for de hjemførte sterling, hvad skulle man gøre, man skulle klare de faste afgifter, og altså producerede man flere grise for at betale disse afgifter, det skulle jo ende galt - og det endte galt. Der blev megen diskussion iblandt landmændene om tilbageholdelse af sterling og på et bestyrelsesmøde den 21. november 1931 fremlagdes en skrivelse fra L. S. vedrørende sterlings tilbageholdelse, man vedtog imidlertid at henlægge sagen, til der havde været afholdt delegeretmøde indenfor slagterierne. Situationen afspejles også igennem svinenoteringen, som i begyndelsen af 1931 var 84 øre, men i november gennem 3 uger var nede på 58 øre for I. klasse. I Maj 1932 var den igen nået „op“ på 68 øre.

På generalforsamlingen i februar 1932 vedtog man at tegne andelskapital til Andelsselskabernes Valutabank efter 10 øre pr. leveret svin i de første 10 år. Vedtagelsen skete med 139 ja-stemmer mod 67 nej-stemmer. Den 12. marts 1932 vedtog man at indkøbe forskellige maskiner til destruktionsanstalt på slagteriet. I juni måned samme år deltog man i et møde vedrørende en ny vej fra Aggersund til Sebbersund, og man var enige om at yde et mindre tilskud til sagen.

Man var nu inde i den periode, hvor man i stor stil destruerede køer. En god udsætterko kunne ikke koste mere end 60-70 kr., og når så en slagterigris kun kunne hjembringe ca. 40 kr., og smørret en overgang kr. 1,20 pr. kg., ja, så forstår man slet ikke, hvordan landbruget i det hele taget kom igennem disse år, mange måtte da også gå fra hus og hjem. Her i Nibe var man ikke indrettet på at slagte kreaturer og modtog derfor kun ca. 6-7 køer ugentligt. Den 3. oktober 1932 behandlede man en skrivelse fra L. S. angående ned-

sættelse af et „Erhvervsudvalg" for mejerier, slagterier og L. S. Man vedtog at svare, at man var villige til et sådant samarbejde.

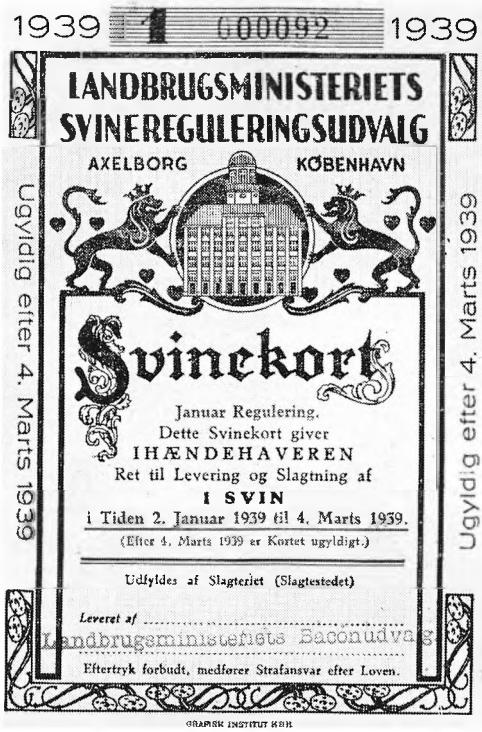

Svinekortene.

Så kom november 1932 og hermed Englands begrænsning af baconimporten, og for Danmarks vedkommende fastsattes en kvota på 62 pct. af de sidste 5 års leveringer til England, svineproduktionen skulle derfor tilpasses denne kvota, og vi fik således loven af 21. februar 1933 vedr. svinereguleringen og hermed tildelingen af svinekort i forhold til: grundskyld, skummetmælk og tidligere svineleverancer. Ordningen medførte, at svineproduktionen igen blev rentabel. I 1932 havde man haft en gennemsnitspris på 83 øre pr. kg slagtet vægt, året efter var den 95 øre, det følgende år 142 etc., før pro-

ducerede man 100 svin til 40 kr. stykket, nu blev forholdet vendt til 40 svin til kr. 100 stykket. I Maj 1933 var der på en generalforsamling forslag fremme om, at slagteriet skulle være „byttekontor" for svinekort, men det vandt ingen tilslutning, men allerede i den følgende måned gik der rygter om, at andelshaverne solgte deres svinekort til øboerne, og man indrykkede da annonce om, at slagteriet fremtidig opkøber svinekort og igen vil videresælge disse til sine andelshavere. Samme år var der forslag fremme om, som nyt medlemsblad at indføre L. S. - bladet „Nordjydsk Tidende" i Brønderslev, men ved håndsoprækning på generalforsamlingen vedtoges det at fortsætte med *Nibe Avis*.

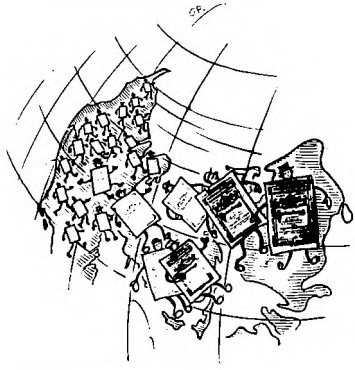

I 1933 efter „Kanslergadeforliget" knyttedes kronen fast til sterling til en kurs af 22,40 og skabte herved grundlag for en lønnende eksport.

Den 30. marts 1935 vedtog generalforsamlingen at bygge et kreaturslagteri. Den 13. september samme år diskuterede man atter tilbageholdelsen af sterling og vedtog fra og med 23. september at indlevere modtagne sterling i bankboks under behørig kontrol, og man påtænkte at udlevere en transport på 3 pund sterling pr. leveret svin og så resten i danske penge.

Den 4. december 1936 indmeldte slagteriet sig i blodalbuminfabriken N. A. F. A. i Nørresundby sammen med 7 andre nordjydske slagterier. Den 11. december 1936 blev en anmodning fra L. S. om at tilbageholde „svinekronen" vedtaget. På generalforsamlingen den 1. marts 1937 diskuterede man de såkaldte „polteslagtninger". Samme år tilsluttede man sig tanken om oprettelsen af en svineforsøgsstation for Aalborg amt samt kåring af søer og orner.

Formandsskifte.

Slagteriets formand var stadig Frank Staun, han havde gjort et meget stort arbejde for slagteriets oprettelse, og havde nu

ved indgangen til 1939 ført slagteriet frelst igennem de vanskelige kriseår, hvor der var megen politisk uro indenfor danske andelsslagterier. På generalforsamlingen den 7. marts 1939 frabad han sig bestemt genvalg og afløstes da af Ejnar Christensen, Bislev, der var en meget kendt og agtet mand indenfor husmandsbevægelsen.

I løbet af 1939 trak mørke skyer op over Europa, en ny stormagtskrig var under opsejling. Hitler havde besat det ene mellemeuropæiske land efter det andet, og da turen kom til Polen, erklærede England krigen mod Tyskland; en ny stormagtskrig havde kastet sine skygger over vort lille land og dets erhvervsvirksomheder, man kunne endnu ikke se hvilke følger denne krig ville få for vore eksport- og afsætningsforhold.

Direktørskifte.

Midt under disse forhold skete der så direktørskifte, idet bogholder Bloch Petersen, Vraa Andelssvineslagteri, den 15. december 1939 afløste direktør Christensen. Samme måned flyttedes udsalget fra torvet til sin nuværende plads.

Den nye 10-års periode.

Med udgangen af 1939 gik slagteriet da ind i sin anden ti-årsperiode og blev vurderet til kr. 140.000, dette skete 5. januar 1940.

Stormagtskrigens vilde raseri ude omkring blev mere og mere intens, så kom *den 9. april 1940,* ved daggry hørte man en mærkelig summen over vore hoveder, det var tungtlastede tyske bombemaskiner, der fløj lavt henover vort land,

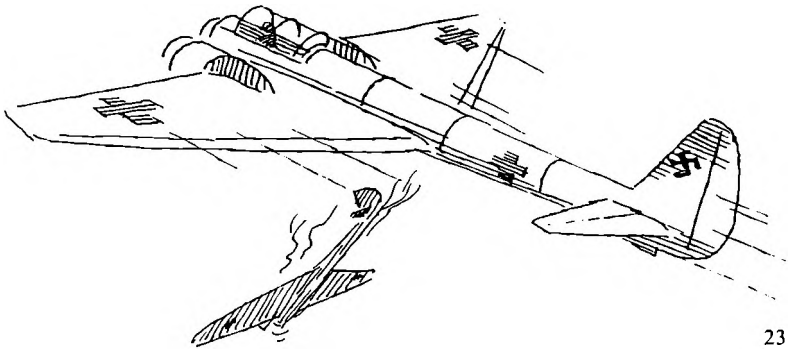

medens forårssolen spillede sine stråler i maskinernes kendingsmærke „*Hagekorset*“, ud fra maskinerne var kastet følgende, der her gengives afkortet:

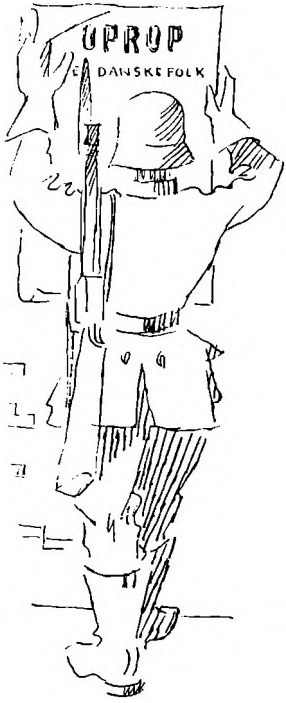

OPROP!

Uten Grund og imot den tyske Regjerings og det tyske Folks oprigtige Ønske, om at leve i Fred og Venskab med det engelske og det franske Folk, har Englands og Frankrigets Magthavere ifjor i September erklæret Tyskland Krigen.

Folket opfordres til at fortsætte det daglige Arbeide og til at sørge for Rolighed og Orden.

For Landets Sikkerhed mot engelske Overgrep sørger fra nu af den tyske Hær og Flaate.

Kaupisch.

den tyske besættelse af Danmark var en kendsgerning.

For slagterierne betød det, at vi var afskåret fra vor største kunde. Danske eksportbåde med bacon var undervejs til England og blev, som naturligt var, beslaglagt af Englænderne som krigskontrabande, værdien af dette bacon var $18^1/_2$ mill. kr., som danske slagterier fik tilgode i England, og som efter krigen igen blev tilbagebetalt Danmark.

Modtagelsen af svin blev suspenderet i een uge, indtil slagterierne igennem Nationalbanken fik åbnet en kredit, således at virksomhederne kunne komme igang igen. Tilførslerne

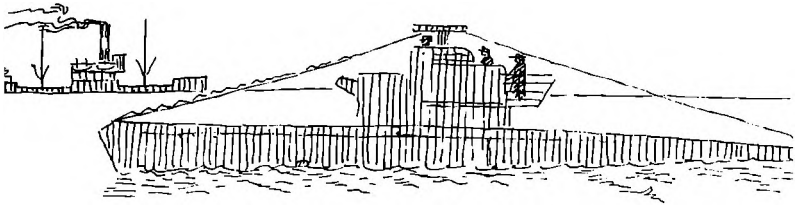

af kul var i forvejen ret begrænsede, men ophørte helt den 9. april 1940, og slagterierne måtte da - som andre virksomheder - klare sig med brunkul og tørv, og allerede 25. april 1940 købte man 5 vognlæs brunkul fra Herning.

Vor nye „kunde" til flæsket havde større behov end Englænderne, men desværre skete næsten alt salg på „kredit", den tyske krigsmaskine var umættelig, og svinekortordningen blev ophævet den 24. oktober 1940, samme efterår blev hele slagteriet indrettet til „mørkelægning". Tilførslerne af foderkorn udefra var ophørt, og kun vor egen avl bestemte, hvor stor en svinebesætning der kunne holdes, når hertil så kommer, at 1939 og 1940 var meget dårlige høstår, medførte dette i første omgang, at slagtningerne faldt katastrofalt og var således i 1942 helt nede på 4977 svin på vort slagteri. Der blev indført arbejdsfordeling, og man påbegyndte slagtningen af kaniner for i det hele taget at holde slagteriet igang.

Der var stor efterspørgsel efter alle fødevarer, hvorfor man besluttede i maj 1942 at udvide pølsemageriet for kr. 6.800. For at undgå rationering af kød og flæsk, der kun ville medføre mere til vore „gæster" og mindre til den danske befolkning, skulle salget foregå ad de samme baner som i 1939. Selv i disse år lå avlsarbejdet ikke stille, og i oktober 1943 påbegyndte man udstationeringen af orner fra slagteriet. I Maj 1944 antog man vor nuværende statsautoriserede revisor Otto Bjerrum, Aarhus. Brændselssituationen var stadig meget kritisk, og det kneb med at holde den gamle dampmaskine igang med det dårlige brændsel, man besluttede da at gå over til forsyning af lys og kraft fra det lokale elværk, hvilket skete den 5. august 1944, idet man indtil da selv havde produceret det meste af den elektriske kraft.

Statsaut. revisor
Otto Bjerrum, Århus

Efterhånden var man så nået frem til 1945, og krigssituationen strammedes yderligere. Transportforholdene var meget vanskelige og forsendelse af varer næsten umuliggjort på grund af de talrige sabotageangreb på baner og veje; man havde passeret 5-års dagen for

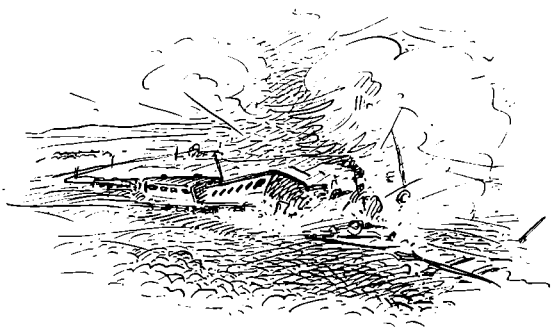

Danmarks besættelse, de allierede tropper var trængt over Rhinen og den tyske hær på tilbagetog overalt, spørgsmålet for os herhjemme blev da i disse dage, „vil tyskerne trække sig tilbage op igennem Danmark, så vi derved ville blive krigsskueplads?" Spændingen var på højdepunktet i de sidste dage i april, men så den 4. maj 1945 lød det „forjættede budskab" fra London, „Danmark frit", alle åndede lettet op, døren til vor gamle kunde var atter lukket op, men det varede dog noget, inden genoptagelsen af handelen kunne finde sted. Desværre var den tilbudte pris fra England en stor skuffelse, og efter flere forhandlingsmøder blev noteringen fastsat til 259 øre pr. kg fra 30. august 1945, den havde da ligget på 272 øre siden 14. marts 1943. Man skulle nu til at arbejde under fredelige forhold, ombygninger og udvidelser havde været umuliggjort under krigen, og f. eks. pølsefabriken havde alt for trange arbejdsvilkår; — på generalforsamlingen i februar 1946 vedtager man da også at bygge ny pølsefabrik samt indrette kølerum til kreaturslagteriet. Forbindelsen med vore tidligere engelske kunder var genoptaget, selvom salget af bacon dengang som nu i 1954 foregår igennem det engelske fødevareministerium M. O. F. En ny forbindelse blev knyttet, da man den 2. maj 1946 blev medlem af Danish Bacon Co., Ltd., London.

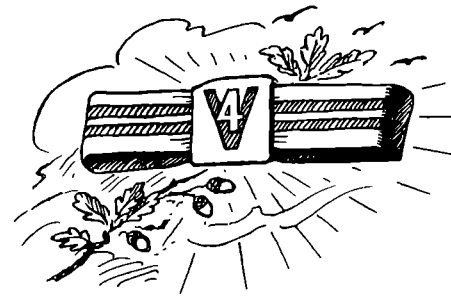

Direktørskifte.

Den daværende direktør Bloch Petersen havde - i de forløbne ca. $6^1/_2$ år af hans ansættelse på slagteriet - vist stor

dygtighed og indsigt, og slagteriet var kommet i god gænge, dette var også noget, man udadtil havde lagt mærke til, og da det store Masnedsund Andelsslagteri i august 1946 søgte en ny direktør, valgte man direktør Bloch Petersen fra og med 15. august 1946.

Ombygningen 1946-1947.

Den 1. oktober 1946 afholdt man licitation over den vedtagne udvidelse af pølsefabriken, det oprindelige projekt var kun på een etage, men ved besigtigelse af tilsvarende nye pølsefabriker på andre slagterier besluttede man i september 1946 at bygge pølsefabriken med 2 etager, licitationen lød på kr. 149.400.

Formand var stadig Ejnar Christensen, Bislev, men den 12. december 1946 om morgenen modtog slagteriet det sørgelige budskab, at han var afgået ved døden, kun 47 år gammel, indtil ny generalforsamling kunne afholdes i 1947, blev den hidtidige næstformand: Laurits Larsen „Hornskovgaard" konstitueret som slagteriets formand.

Nibe Andelssvineslagteri bliver medlem af „Kronjyden".

Den 20. december 1946 var den nye pølsefabrik i rejsehøjde. Afsætningen af destruktionsaffald var igennem flere år foregået i samarbejde med Løgstør Andelsslagteri på dette slagteris egen anstalt, men man var her i Nibe ikke tilfreds med den ordning, navnlig fordi Nibe slagteri skulle være med til at afskrive på denne anstalt, og ikke blev medejer af anstalten i forhold til disse afskrivninger. Talrige møder havde ikke givet noget resultat, og den 1. januar 1947 blev slagteriet da medlem af kødfoderfabriken „Kronjyden", pr. Randers, der i forvejen ejedes af 10 midt- og nordjydske andelsslagterier, heriblandt Hobro og Års. Den 21. februar 1947 påbegyndte man oliefyring på slagteriet, og samme måned vedtog man at ombygge og udvide de gamle kontorer. Den 24. februar 1947 vælger bestyrelsen, den siden 12. december 1946 konstituerede formand, Laurits Larsen, „Hornskovgaard", som formand.

Afsætningen af andelshavernes kreaturer og kalve foregik på daværende tidspunkt mest igennem Aalborg kvægtorv, idet det var begrænset, hvad slagteriet kunne aftage til lokalt forbrug, man havde længe ærgret sig over, at disse dyr skulle videreeksporteres over Aalborg, og man gik da igang med at indsamle underskrifter, anbefalinger m. v. og indsendte en ansøgning til Landbrugsministeriets kvæg- og kødudvalg om at få oprettet en „Eksportsamlestald" her i Nibe. Dette lykkedes den 15. august 1947, og da man ikke vidste hvordan sagen ville udvikle sig, påbegyndte man i lejede og primitive lokaler.

I foråret 1948 vedtog man at påbegynde produktionen af *konserves*, i begyndelsen var afsætningen meget begrænset, men steg i de følgende år ret kraftigt og nåede f. eks. i 1951 op på 486.000 dåser til export.

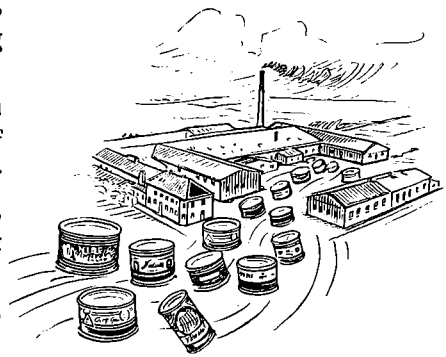

Under krigen og indtil 1950 var alt exportsalg af bacon foregået igennem det ministerielle udvalg „Baconudvalget", tanken var imidlertid, at dette udvalg skulle overgå til landbruget selv, og den 22. januar 1950 blev „Eksportsvineslagteriernes Salgsforening" oprettet, hvor alle andels- og privatslagterier er medlemmer, omtrent samtidig afløste OXCO det ministerielle „Landbrugsministeriets Kvæg- og Kødudvalg". Dette var et meget vigtigt skridt for dansk landbrug og har været af uvurderlig betydning.

Den første periode af overenskomsten med England udløb 1. oktober 1948, og en ny afsluttedes - som sædvanligt efter mange og besværlige forhandlinger - gældende 4 år til 1. oktober 1952, og dette var indledningen til de så siden velkendte og omdiskuterede „langtidsaftaler" med England.

Da tilførslerne til den i august 1947 påbegyndte samlestald i lejede lokaler var større end påregnet, vedtog man 25. februar 1949 at opføre en ny exportsamlestald ved havnevejen i umiddelbar nærhed af slagteriet, denne stod færdig og blev taget i brug 27. september 1949 med en tilførsel på 105 dyr, en anden væsentlig grund til opførelsen af en ny stald var, at den gamle var bleven kasseret af veterinærmyndighederne, byggesummen var 42.000 kr.

I midten af december 1949 oprettedes et slagteriudsalg i Suldrup, og omsætningen har her år for år været stedse stigende samtidig med, at vi kunne betjene vore andelshavere og kunder i et af vore yderdistrikter.

På generalforsamlingen den 3. marts 1950 udtaler slagteriets formand devalueringens indvirkning på landets økonomi, idet importpriserne er steget betydeligt.

Fra 1. april 1950 ophører den hidtidige klassificering af okser med „stjerner" og kalve med „K'er" henholdsvis 1-2-3 alt efter kvalitet.

Den 22. september 1950 indvier Danske Andelsslagteriers Tarmsalg, Glostrup, hvoraf vi er medlem, sin nye fabrik m. v.

Udvidelse af slagteriets kølerum, nye folkestuer m. v.

Svineslagtningerne var siden 1945 med 8233 årligt i 1950 steget til 21.949, slagteriet kørte stadig med de gamle brugte

kølemaskiner, som man i 1930 købte af slagteriet i Hobro, kravene til kølningen voksede, og pladsforholdene var altfor små i de 2 gamle kølerum og dræningskælderen, samtidig dukkede det nye spørgsmål „hurtigkøling" op, hvorved man kunne nedsætte svindet fra $^1/_2$-1 pct., eller 2-4 øre pr. kg bacon, og på generalforsamlingen den 2. marts 1951 vedtog man da ovennævnte udvidelser, der beløb sig ialt til kr. 245.000.

Igennem adskillige år havde slagterierne forsøgt at få oprettet deres eget selskab til afsætning af huder og skind, men var gang på gang stødt på modstand fra ministeriet, da der var fastlagt afleveringspligt og maksimalpriser for huder og skind; at det var en god forretning for de private firmaer ses bedst deraf, at visse private garverier og lign. deklarerede udbytter helt op til 30-40 pct., men endelig fik man tilladelsen og i 1951 oprettedes da *Hudecentralen, a. m. b. a.*, denne har været stærkt medvirkende til højere og mere ensartede priser, som nu kom landbruget til gode.

Samme år blev der på den danske rigsdag vedtaget den såkaldte „prisbindingslov" eller „påskeforliget", der har været til ubodelig skade for dansk landbrug, og i sig selv var uretfærdig derved, at det blev bestemt, at priserne på flæsk til hjemmemarkedet ikke måtte stige, eksportpriserne kom herved til at ligge over hjemmemarkedsprisen og landbruget således tvungen til at aflevere en betydelig fortjeneste, som man kunne have opnået ved eksport af flæsket i stedet for salget på hjemmemarkedet, denne ordning udløb den 28. maj 1952 og man regner med, at den har kostet dansk landbrug ca. 250-300 mill. kr. En anden stor byrde, som landbruget havde på samme tid, var mund- og klovesygen, der i vinteren 1951-52 hærgede voldsomt her i nordjylland, endvidere en meget dårlig høst i 1951.

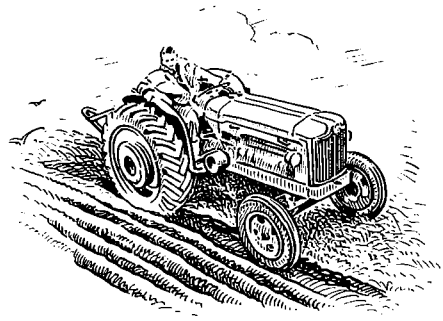

Mekaniseringen indenfor dansk landbrug var på sit højeste, foranlediget bl. a. af,

at arbejdskraften flyttede til byerne, denne maskinudvidelse tilligemed mange reparationer og ombygninger, der havde været udskudt under krigen, krævede store pengebeløb, og flere og flere gjorde da brug af indkøb af smågrise igennem deres eget slagteri, hvilket imidlertid medførte, at slagteriernes pengebehov også blev større. Vi var da nødsaget til i december 1952 foruden vor hidtidige bankforbindelse *Nibe og Oplands bank* at søge forbindelse med *Spare- og Lånekassen for Nibe by og omegn.*

Den 27. aug. 1952 afsluttedes en ny 4-årig baconkontrakt med England gældende til 1. okt. 1956, prisen for bacon ansattes det første år til kr. 4,81 pr. kg, hvilket var en nedgang på 8 pct. i forhold til gennemsnitsprisen det foregående år, men da havde man også i august 1951 fået valget mellem to forslag fra England, nemlig eet med en forhøjelse på 15 pct. og et andet med en forhøjelse på $12^1/_2$ pct. af et fastsat minimumskvantum og $28^1/_2$ pct. for hvad man leverede derudover, idet England dengang manglede flæsket, man valgte forslaget med de to procentsatser, hvilket der i begyndelsen var meget kritik af, men det viste sig, at man herved opnåede ca. 20 mill. kr. mere eller ca. 10 øre mere pr. kg flæsk til de danske svineproducenter.

Afregning af svinene efter klasser havde været drøftet flere gange på delegeretmøderne i København, og særligt fra forsøgsstationer og avlscentre gjorde man et stort arbejde for at få indført klassificering, i marts 1953 vedtager delegeret-

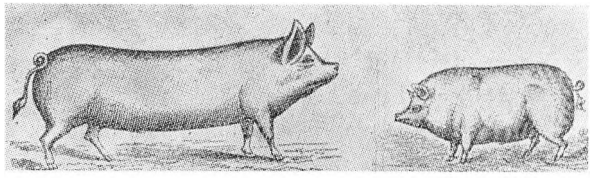

»Sådan skal et slagtesvin se ud, - og sådan må det ikke se ud!«
Efter gengivelse i samtidens fagblade.

mødet i København imidlertid, at „fede svin" ikke må medsendes til England, samt at alt flæsk, der afskibes til England, skal sorteres i 3 klasser, uden at der dog sker nogen afregningsforskel til landmændene herhjemme. Men på et møde

i København i december 1953 vedtages det, at alle svin, der slagtes på andelsslagterierne fra 4. januar 1954, skal betales efter klassificering. Dette skete for stadig at have et godt renommé i England med henblik på evt. frigivelse af baconhandelen i England, hvor det da gjaldt om at bevare og forbedre vor førerstilling. Ved indførelse af denne klassificering blev afregningspriserne: I kl. 402 øre, II kl. 398 øre og III kl. 388, vægtgrænsen var uændret 60-68 kg.

I 1950 havde slagterierne bygget 3 forsøgsstationer her i landet: 1 på Sjælland, 1 på Fyn og 1 her i Jylland, beregnet til fodringsforsøg på svin fra avlscentre samt yderligere forbedring af slagtekvaliteten, bacontype m. v. Svinene på disse nye forsøgsstationer bliver fodret „enkeltvis" og ikke som tidligere i hold. Til orientering for den alm. svineproducent vedtog man i 1953 at oprette „Demonstrationsbrug vedr. svinefodring" over hele landet. Disse brug skal være alm. landbrug, hvor en konsulent fører tilsyn, kontrol og anlægger foderplaner, som alle landmænd kan følge i praksis, det er så meningen, at så mange landmænd som muligt aflægger besøg på disse brug og drager fordel af de her indhøstede erfaringer. For vort områdes vedkommende er der udpeget to brug - et stort og et mindre begge beliggende i Stagsted pr. Hjallerup - og det henstilles, at foreninger og sammenslutninger af landmænd i vort område næste år evt. lader udflugten gå hertil, se iøvrigt vedlagte brochure vedrørende „Demonstrationsbrug".

Slagterierne havde nu igennem flere år udstationeret orner hos andelshaverne, men rundt omkring var der i de sidste par år dukket de såkaldte private „Ornecentraler" op, desværre havde slagterierne i begyndelsen ingen kontrol med de her indkøbte avlsorner, og meget betydelig avlsarbejde kunne herved let gå tabt, man indså da betydningen af et nært samarbejde mellem slagterierne og disse centraler, således at man havde fuld kontrol med de indkøbte orner, dette skete for vort vedkommende fra januar 1954.

Den 22. februar 1954 blev indkaldt til ekstraordinært møde i København, årsagen var, at Englænderne var blevet nervøse over, at baconleverancerne fra Danmark i okt. kvartal var

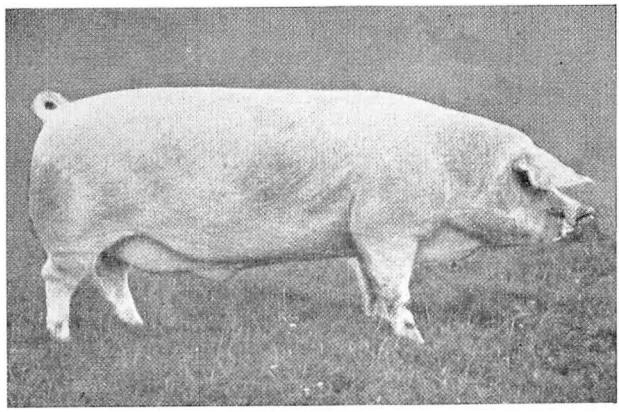

Orne af landracen.

blevet så små. Grunden var, at man i de sidste 2-3 mdr. af 1953 havde et godt salg til „3die-land" og udnyttede disse muligheder, også i betragtning af at den engelske forhandlingsleder - Mr. Warren - ved forhandlingerne i okt. 1953 havde udtalt, at man meget gerne så, at Danmark solgte hvad man kunne til disse markeder. På mødet i København 22. februar 1954 vedtog man at indstille salget til tredieland for derved at fremskaffe mere bacon til England, endvidere blev so-eksporten, der da var i god gænge og til ret gode priser, indstillet, hvilket imidlertid omgående medførte et stort fald i priserne på søer, og ikke gav det forøgede hjemlige forbrug af sokød til aflastning for bacon. Endvidere blev indført tvungen nedsaltningspligt for samtlige slagterier samt indskrænkning af skinkeeksporten til U.S.A. Soeksporten blev først genoptaget den 21. juni 1954.

På generalforsamlingen 26. februar 1954 vedtager man at anskaffe tatoveringsstempler til hver enkelt andelshaver, endvidere, at det gamle tarmhus bliver udvidet og moderniseret. Samtidig meddeles det, at slagterierne i Aalborg, Thisted og Hjørring amter havde vedtaget at bygge egen forsøgsstation i stedet for den hidtidige *„Ny Vraa"*, der havde til huse hos en privat landmand. Vor andel vil andrage 15 øre pr. gris slagtet i 1952 eller kr. 3545,85, stationen bliver beliggende i Vestbjerg bakker og indvielsen fandt sted 28. oktober 1954.

Den 7. april 1954 købte man for kr. 40.000 en ejendom

i Nørregade med 3 lejligheder beregnet som funktionærbolig for mestre og andre overordnede funktionærer, da der er og altid har været stor lejlighedsmangel i Nibe.

I April 1954 truedes slagterierne alvorligt af en strejke; der var udsendt stemmesedler til slagterierne, og selvom nogle stemte nej til mæglingsforslaget, blev der dog flertal indenfor slagterierne for at akceptere dette. Imidlertid forkastede flertallet af landets slagteriarbejdere mæglingsforslaget, og strejken truede, men i sidste øjeblik blev forslaget ophøjet til lov den 29. april 1954, det betød en forhøjelse af ugelønnen med 21 øre i timen.

Den projekterede udvidelse af tarmhuset blev på et møde den 21. juni 1954 af bestyrelse og repræsentantskab ændret til også at omfatte en nødvendig udvidelse af pølsefabriken, idet man her manglede lokaler til en påtænkt produktion af skinker til U.S.A., men også foranlediget af, at pølsefabrikens kølerum hidtil havde været i slagteriet, og veterinærmyndighederne flere gange havde henstillet, at pølsefabriken fik sine egne kølerum, det var en udvidelse, man før eller senere skulle til at foretage, og den var betydelig billigere at gennemføre nu i forbindelse med udvidelsen af tarmhuset.

3. juli 1954: Baconrationeringen i England ophører, M. O. F. udpeger tidligere baconfirmaer som fordelere af dansk flæsk, alt salg Danmark og England imellem foregår dog som hidtil gennem salgsforeningen og M.O.F. til de i kontrakten fastsatte priser, hvilket da gav den engelske regering ved videresalg en fortjeneste på ca. kr. 1,00 pr. kg. I sommeren 1954 slutter handelsforhandlingerne med Rusland uden resultat, idet Rusland forlanger nogle „Tankskibe" leveret, hvilket Danmark ikke må påtage sig iflg. den indgåede „Atlantpagt".

1. juli 1954: Elektrisk bedøvning af svinene før slagtningen påbegyndes, idet den er bleven påbudt ved lov.

Efter lange og trange forhandlinger bliver der 24. september 1954 på et ekstraordinært delegeretmøde i København vedtaget, at akceptere det sidste engelske tilbud for eksport af bacon gældende fra 1. oktober 1954 til 1. oktober 1955 indenfor langtidskontrakten, der udløber 1. oktober 1956. Den hidtidige leveringsforpligtigelse på 90 pct. af vor baconeks-

port bortfalder, men i stedet skal vi garantere et minimumskvantum på 211.300 tons og maksimum 243.800 tons, kontraktprisen bliver uforandret 237 sh. 6 d pr. cwt eller kr. 4,52 pr. kg cif eng. havn = 4,45 pr. kg fob for en tilskåren bacongris. Det var en stor skuffelse for den danske svineproducent, efter at man i februar måned havde forøget leverancerne efter engelsk ønske og derved i sin tid afskåret os selv fra en ekstrafortjeneste på 3.-landes markederne, også i betragtning af, at den engelske farmer opnår betydeligt mere for sine svin.

Fra og med 2. oktober 1954 genoptages den fra før krigen så velkendte eksport af store, levende svin til Tyskland, man regnede med en indtegning på ca. 90.000 svin inden nytår, men resultatet blev kun ca. 20.000, idet prisen kr. 2,90 pr. kg. levende (senere forhøjet til kr. 3,00) ikke var særligt fristende.

Nu, da dette skrives, er der endnu ca. 2 mdr. tilbage af det 25. år, men det kan allerede nu ses, at modtagelsen af svin vil blive den største i slagteriets historie ca. 35-36.000. Der er foretaget store udvidelser og ombygninger i de senere år, og slagteriet har således pr. 2. januar 1955 ialt kostet kr. 865.000, men herpå er i årenes løb afskrevet så meget, at slagteriet ved udgangen af 1954 vil stå bogført til ca. kr. 125.000 inclusive den for nylig afsluttede udvidelse af pølsefabrik og tarmhus.

Løfte i flok.

„Eksportsvineslagteriernes Salgsforening", Axelborg.

Det vigtigste organ for slagteriernes fælles optræden såvel udadtil som indadtil er „Andelsslagteriernes Fælleskontor", der blev oprettet 6. juli 1890, talrige er de opgaver, der herfra er bleven løst til gavn for dansk landbrug.

Slagterierne har herigennem deres egne forsikringer og indkøbsforening. Landbrugsministeriets baconudvalg, der bl. a. administrerede svinereguleringen, havde til huse her, flæskerationeringen administreredes også herfra, og alt salg af bacon, søer og svinefedt til eksport er siden 1939 dirigeret herfra.

Axelborg.

Baconudvalget blev som tidligere omtalt afløst af „Eksportsvineslagteriernes Salgsforening", som har overtaget baconudvalgets tidligere funktioner. Samtlige andels- og privatslagterier er tilsluttet denne salgsforening. Den daglige ledelse forestås med megen stor dygtighed af direktør H. Behnke.

Kødfoderfabriken „Kronjyden", pr. Randers,
ejes af 12 midt- og nordjydske andelsslagterier heriblandt Nibe. Det er den største virksomhed af sin art i Jylland. Fabriken modtager slagteriets destruktionsaffald og afhenter andelshavernes selvdøde dyr, som tilvirkes til henholdsvis kød-benmel til foderbrug og teknisk fedt til sæbeproduktionen.

Danske Andelsslagteriers Tarmsalg, Glostrup,
som vi har været medlem af siden slagteriets start, aftager såvel svine- som okse- og kalvetarme direkte på stedet, endvidere driver selskabet en stadig voksende handel med affald til eksport.

N. A. F. A., Nørresundby,
ejes også af en del jydske andelsslagterier, ialt 32, hertil afsættes alt svine- og okseblod, der forarbejdes til albuminpulver, som hovedsagelig anvendes i finèrindustrien i Finland og U. S. A.

Hudecentralen, a. m. b. a.,
oprettelsen er omtalt tidligere i dette skrift, vi har været medlem fra starten, og alle vore huder og skind afsættes igennem dette firma, der allerede har vist sin store betydning, ikke alene prismæssigt men også kvalitetsfremmende.

Slagterilaboratoriet i Roskilde,
er yngste skud på stammen af slagteriernes „fællesvirke", indvielsen fandt sted den 15. oktober 1954. Hovedopgaven er foruden kvalitetskontrollen at finde nye metoder til endnu bedre behandling af kød og flæsk, endvidere beskæftiger man sig også med fodringens indflydelse på flæskets kvalitet, endvidere vil der blive indrettet „slagteriskole" til dygtiggørelse af slagtersvende m. v. Man forsøger også at løse de problemer, der viser sig for slagterierne i den daglige drift, indenfor kødkonserves, pølsefabrikation, fedtsmeltning, køletekning m. v. Instituttet er et af verdens mest moderne laboratorier, og det er ikke helt ved siden af, når professor Bonnevie engang har udtalt, at han ville ønske, børn hørte under slagterierne, så de kunne blive lige så gennemforsket som grisene.

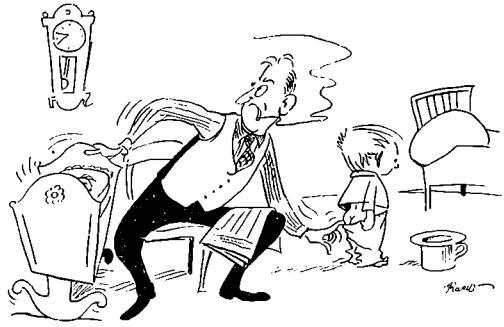

Professor Bonnevie har udtalt, at han ville ønske, børn hørte under slagterierne, så de kunne blive lige så gennemforskede som grise.

(Efter Jyllandsposten)

Fire jubilarer.

Sammen med slagteriet kan nedenstående fejre 25-års dagen for deres ansættelse på slagteriet:

Bogholder J. Rye Hollesen

Overdyrlæge C. Krøyer

N. Nørgaard, Holmager
Revisor 1930

Slagteriarbejder A. Andersen

Vi gratulerer og takker for vel udført arbejde i de 25 år.

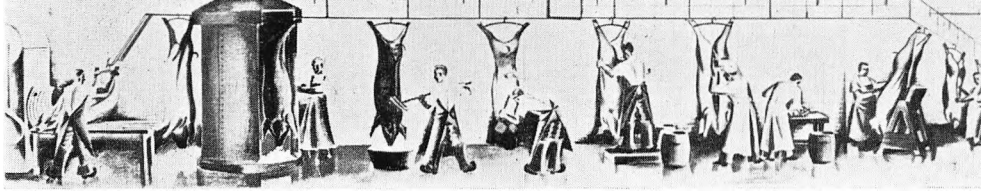

Det er mit håb, at dette jubilæumsskrift må give et overblik over slagteriets hidtidige historie. Mange af vore nuværende andelshavere vil sikkert nikke genkendende til flere af de omtalte personer og de tildragelser, der har fundet sted i de forløbne 25 år.

Da jeg først kom her til slagteriet i 1946, har jeg måttet indhente de fleste af mine oplysninger fra de gamle protokoller, og jeg håber, det må være mig tilgivet, såfremt jeg skulle have glemt personer eller ting, der burde have været medtaget.

Det har været 8 begivenhedsrige år for mig at være betroet den daglige ledelse af slagteriet, og jeg benytter lejligheden til at bringe vore andelshavere en tak for den tillid og trofasthed, der altid er vist mig i de forløbne år.

Den første milepæl er passeret, og fremtiden er et ubeskrevet blad, måtte de kommende år bringe held og fremgang for *Nibe Andelssvineslagteri,* så er mit højeste jubilæumsønske opfyldt!

E. Ryttergaard.

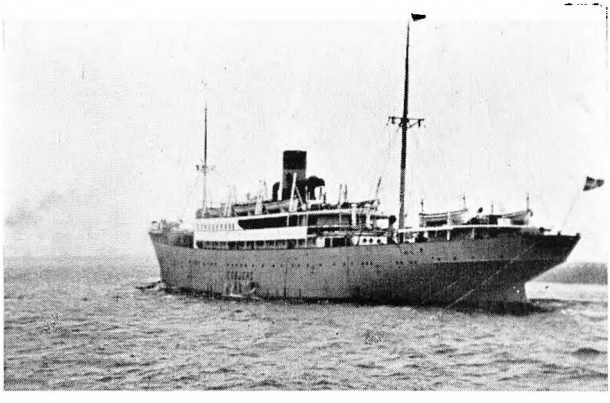

Slagteriets ledende mænd igennem 25 år.

Formænd:

Frank Staun, Binderup
1930–1939

Ejnar Christensen, Bislev
1939–1946

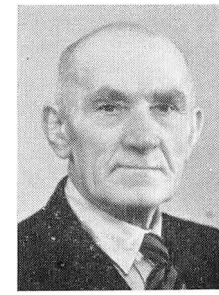

Laurits Larsen,
»Hornskovgaard«
1946

Direktører:

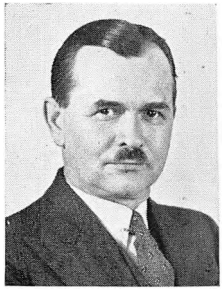

H. Christensen
1930–1939

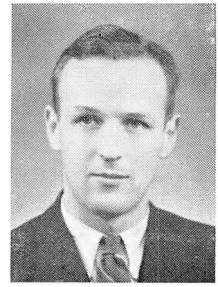

H. Bloch-Petersen
1939–1946

E. Ryttergaard
1946

Bestyrelse:

Anders Binderup,
Holmager
1930–1939

Janus Staun, Vokslev
1930–1931

J. Chr. Welling,
»Valstedgaard«
1930–1933
Revisor 1941–

N. H. Sigsgaard,
Kalstrup Mølle
1930 1934

Peter Bjerring, St. Restrup
1933 1935 og 1936 1943
Voldgiftsdommer 1944

A. Tomsen, Bromark
1934 1938
Repræsentantskabs-
formand 1933 1934

O. Kirketerp-Møller,
»Lundbæk«
1934 1936 og 1937 1938

Vilh. Schøn, Ø. Hornum
1935 1937 og 1947 1951
Revisor 1930 1932

Albert Fristrup,
Barmer
1938 1942

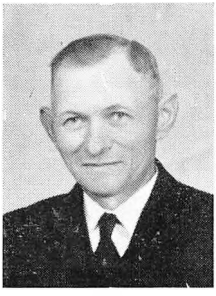

Albert Frendrup,
Molbjerg
1938 1939 og 1941 1943

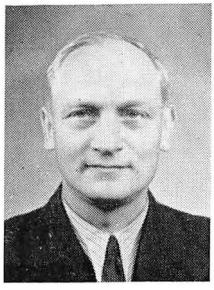

Adolf Dalsgaard, Vokslev
1939 1943
Voldgiftsdommer 1939 1942

Jacob Engemann,
Pandum
1939 1941 og 1943

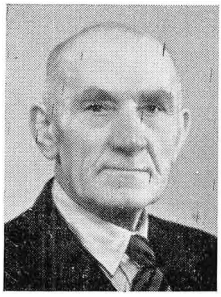

Laurits Larsen,
»Hornskovgaard«
1942 1946

Anders Andersen,
Ø. Hornum
1943 1947

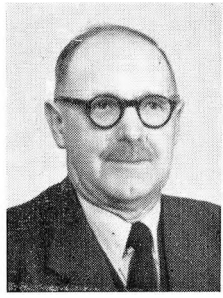

Jens Duus, St. Restrup
1943

Jens Jensen, Ejdrup
1947—

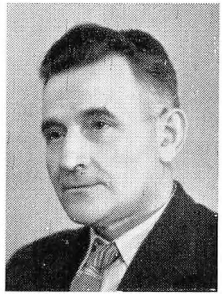

Erik Chr. Sørensen, Albæk
1951 –

Repræsentantskabsformænd:

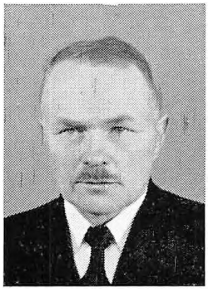

Chr. Pedersen,
»Ny Østergaard«
1930 –1933

P. Pinstrup, Djørup
1934 –1937

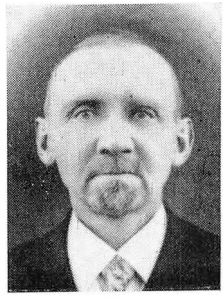

Chr. Dahl, Skorbæk
1937 –1939
Voldgiftsdommer
1930 1939

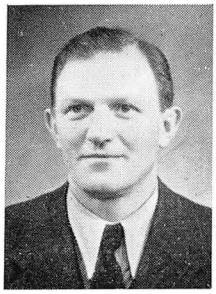

iels Hansen, St. Restrup
1939–1945
Voldgiftsdommer
1942–1944

H. H. Welling,
»Hornsgaard«
1945—1952

N. Chr. Christensen,
St. Restrup
1952–

Revisor:

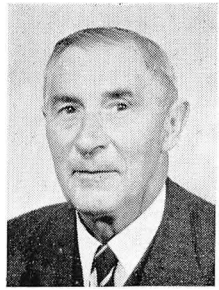

Søren Christiansen, Skørbæk
1932—1941

Kontor- og direktørbolig.

Bestyrelsen 1954.

Bestyrelsen samlet til møde.
Fra venstre: Jens Duus, St. Restrup, E. Ryttergaard, Nibe, Laurits Larsen, »Hornskovgaard«, Jens Jensen, Ejdrup, Erik Sørensen, Albæk, Jacob Engemann, Pandum.

Repræsentantskabet 1954.

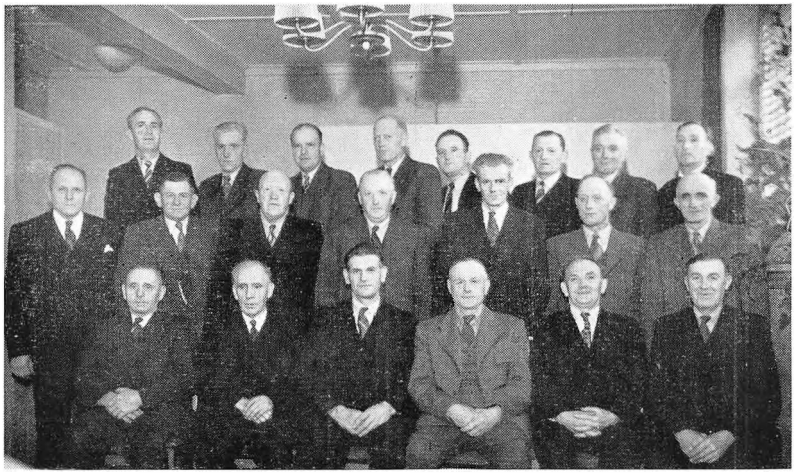

Nederste række fra venstre: Martin Hansen, Suldrup, Albert Fristrup, Barmer, N. Chr. Christensen, St. Restrup, A. K. V. Petersen, Nibe, Anders Kjær, Byrsted, Stein Christensen, Djørup.
Midterste række: Anæus Staun, St. Ajstrup, Hans Beltoft, Borup, Hans Poulsen, Hyllested, N. Chr. Nielsen, Frejlev, Holger Østergaard, Gundersted, Emanuel Christensen, Ø. Hornum, Søren Bjerre, Klitgaard.
Bagerste række: Chr. Skyth, Staun, Aage Andersen, Simested, Chr. Schmidt, Veggerby, N. P. Hollesen, Sønderholm, J. P. Bundgaard, Abildgård, Chr. Nielsen, Skørbæk, Laur. Jespersen, Ejdrup, Solvang Christensen, Skivum.

Overordnede funktionærer.

Slagterm. V. Poulsen

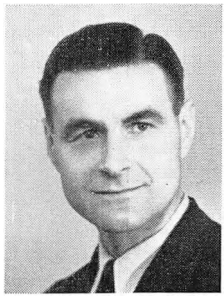

Polsem. N. Jacobsen

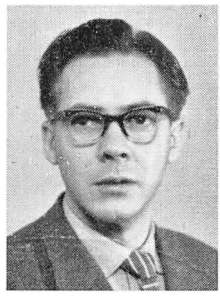

Forvalter M. Staun

Maskinm. H. Jensen

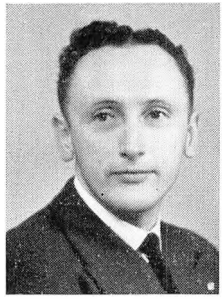

Tarmm. B. Andersen

Opsynsmand R. Holm

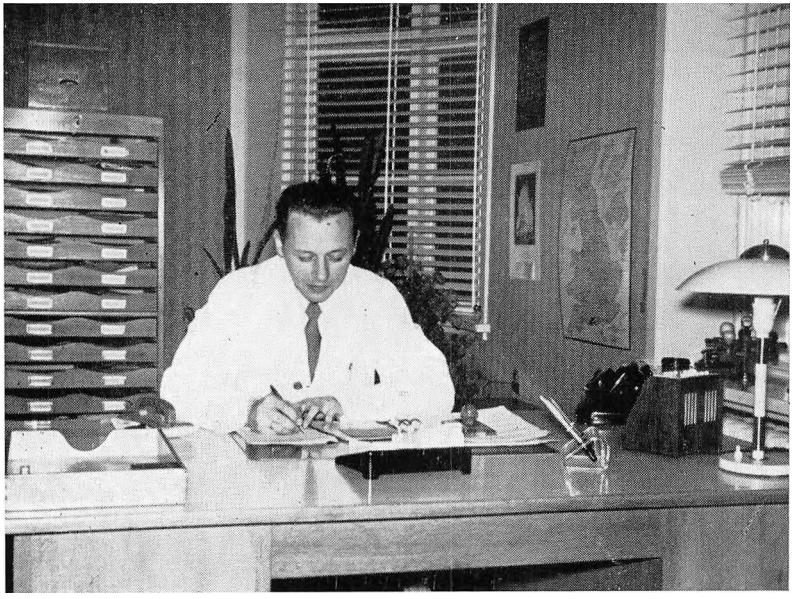

Direktørens kontor.

Kontoret.

Slagtninger, omsætning og efterbetaling i de forløbne 24 år.

År	Antal svin	Omsætning kr. øre	Efterbetaling øre pr. kg.
1930	16.379	1.480.875,79	4,0
1931	22.675	1.405.535,84	5,0
1932	23.827	1.388.373,42	7,0
1933	19.522	1.739.861,38	9,5
1934	16.365	1.783.527,45	2,0
1935	14.920	1.708.554,42	1,5
1936	14.469	1.711.111,52	2,5
1937	14.338	1.715.877,75	2,5
1938	13.971	1.789.052,32	4,0
1939	15.534	1.995.043,77	6,0
1940	15.320	2.239.971,60	6,5
1941	9.191	1.683.150,97	8,5
1942	4.977	967.723,88	—
1943	5.159	1.663.239,39	16,0
1944	9.046	2.684.100,56	18,0
1945	8.233	2.191.804,29	17,0
1946	8.877	2.257.436,31	17,0
1947	9.954	4.362.102,35	26,0
1948	9.241	5.048.120,59	30,0
1949	16.255	7.791.509,19	25,0
1950	21.949	9.987.528,87	22,0
1951	26.301	12.500.510,59	24,0
1952	23.639	12.514.032,80	25,0
1953	33.255	13.023.297,34	26,0

Personalet 1954

Glimt fra dagliglivet på

NIBE ANDELSSVINESLAGTERI

»Byrsted-turen« aflæsser.

Elektrisk bedøvning.

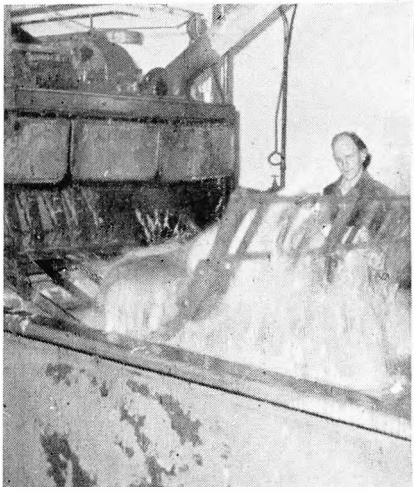

På vej fra skoldekar til skrabemaskine.

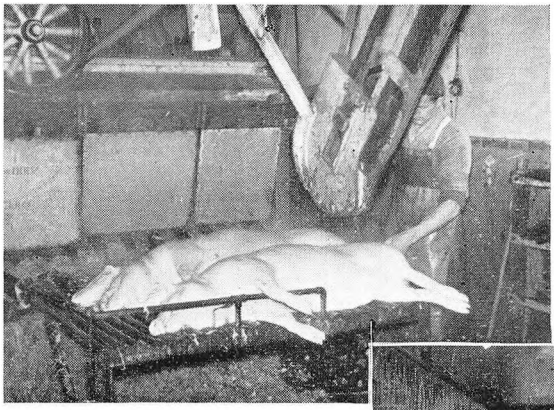

Efter »badet« i skoldekarret.

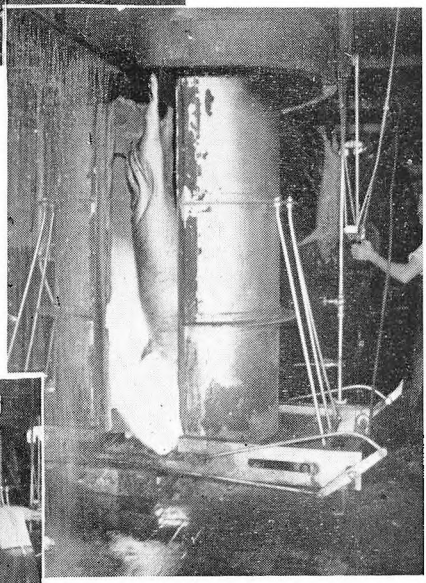

I svideovnen.

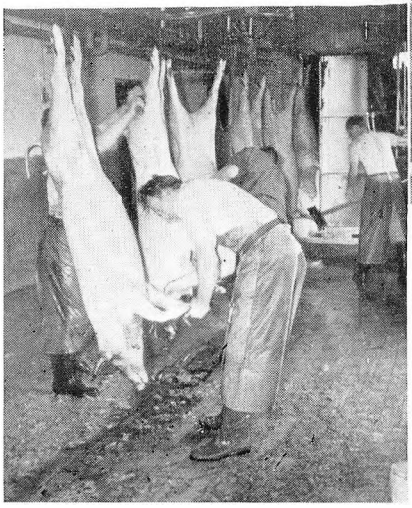

Sortskrabning efter svideovnen.

Det ser ikke godt ud med »en snavset hals« - - heller ikke på en gris.

Indvoldene fjernes og afleveres til dyrlægekontrollen.

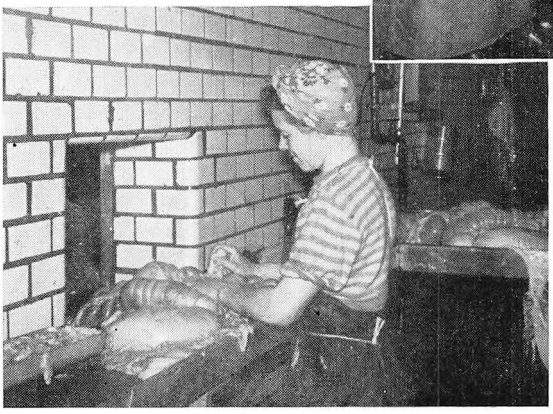

»Magda« er ferm til at finde bugspytkirtlen, der anvendes til insulinfremstilling.

Et glimt ned ad slagtegangen med overdyrlæge Krøyer i forgrunden.

Hypofysen fjernes.

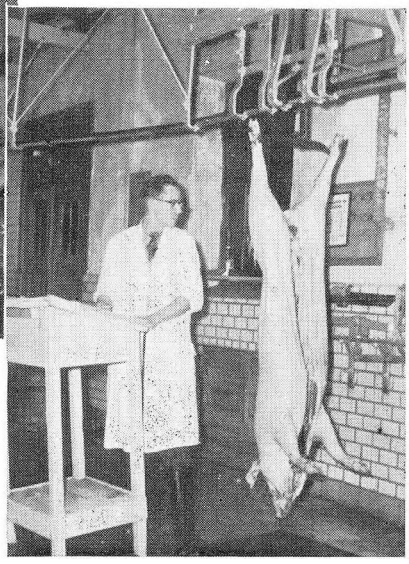

Den autoriserede vejer i funktion.

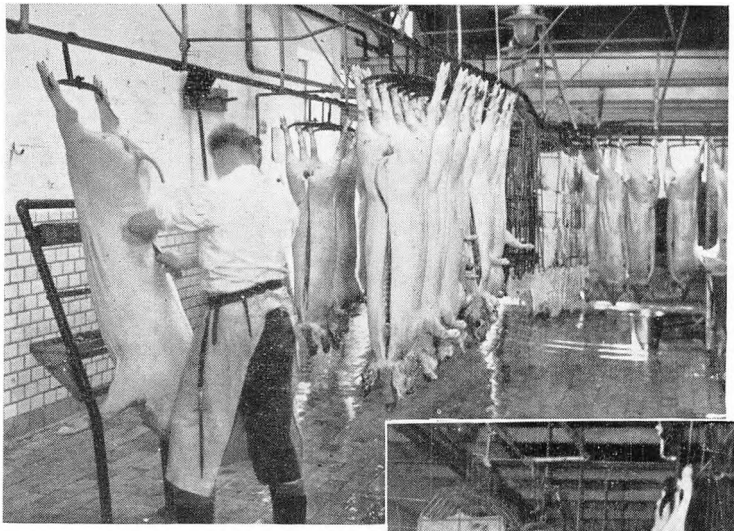

Forskæring.

»Danish« brændemærkes
på hver baconside.

Det var en »fin I.«

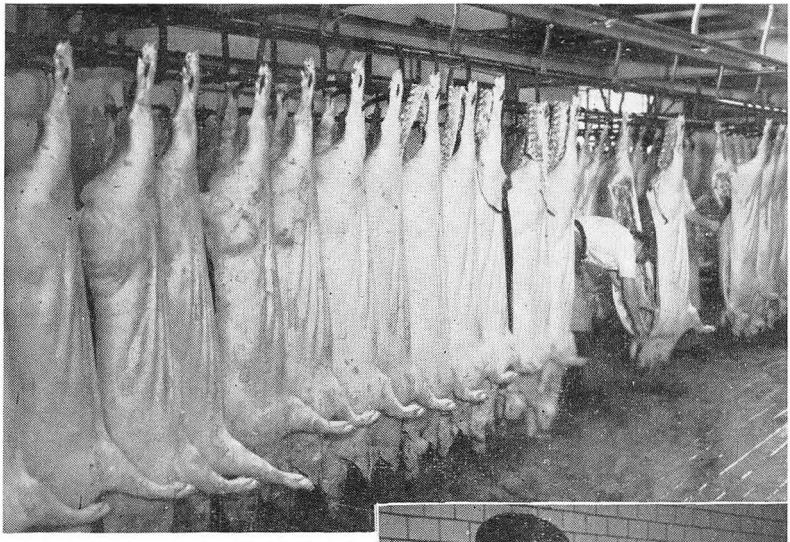

På vej til »hurtigkøleren« udhugges ryggen.

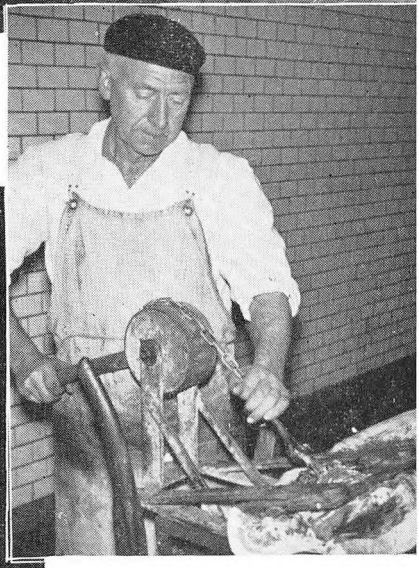

Bovbladet udtages.

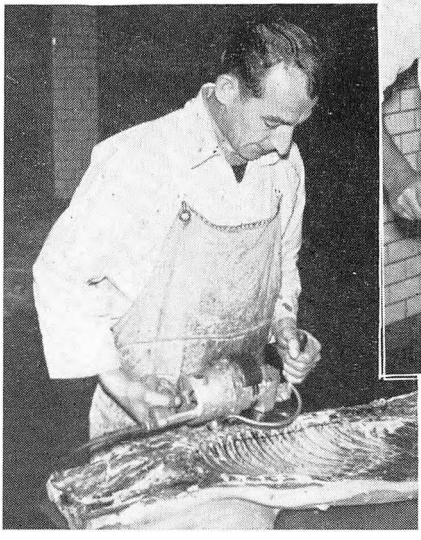

Spidsryg afsaves med elektrisk sav.

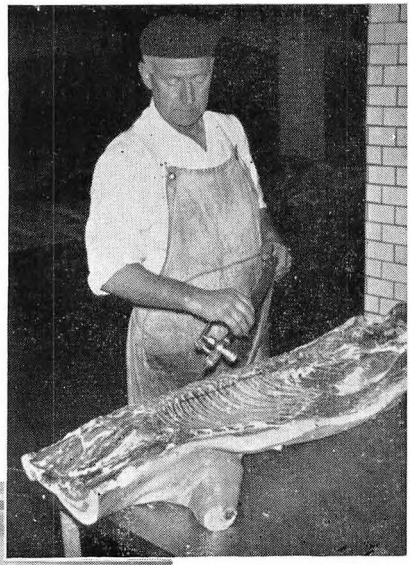

1,6 liter saltlage - hverken mer eller mindre - sprøjtes i hver side på bestemte steder.

Baconsider udlagt til »dræning«.

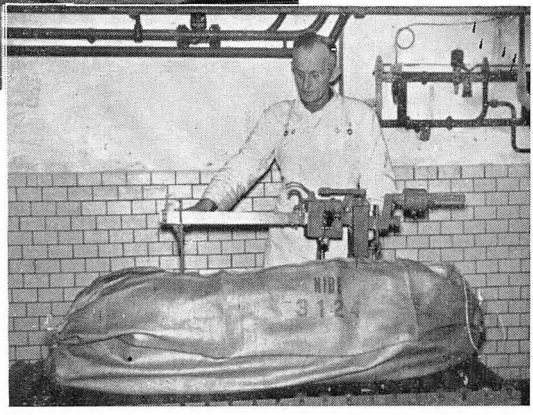

En »balle« med 4 flæskesider udvejes til England.

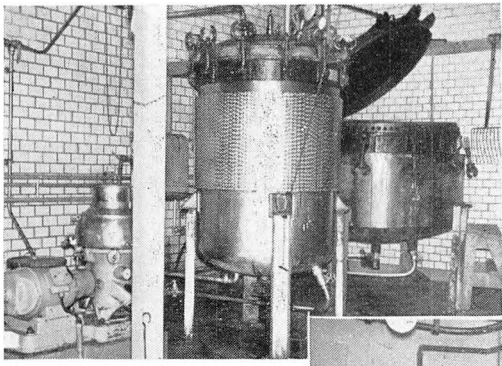

Fedtsmelteriet.

Kreaturslagteriet.

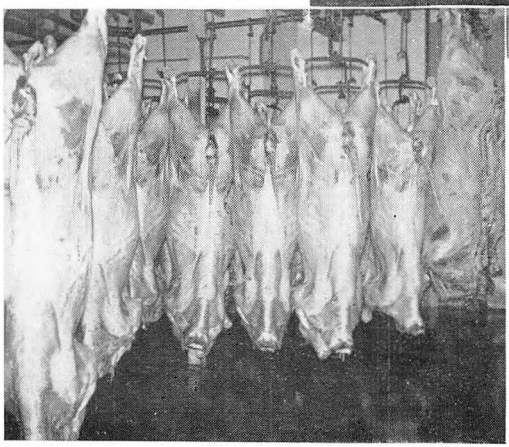

Fedekalve i svalehal - bemærk den fine kvalitet.

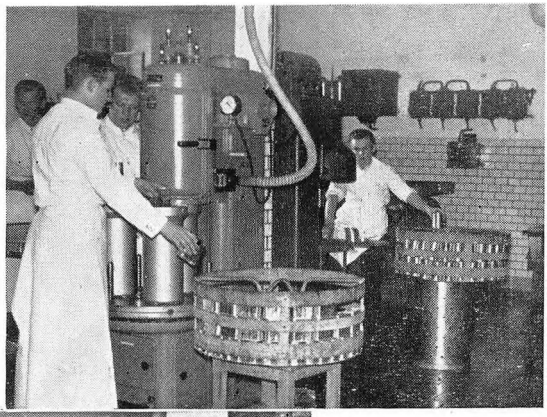

Firkantede, vacumlukkede konservesdåser til export.

Bayerske Pølser i dåser.

Et udvalg af vore konservesvarer.

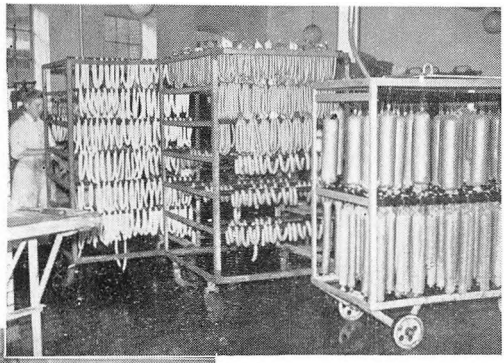

Bayerske Polser og Spegepolser.

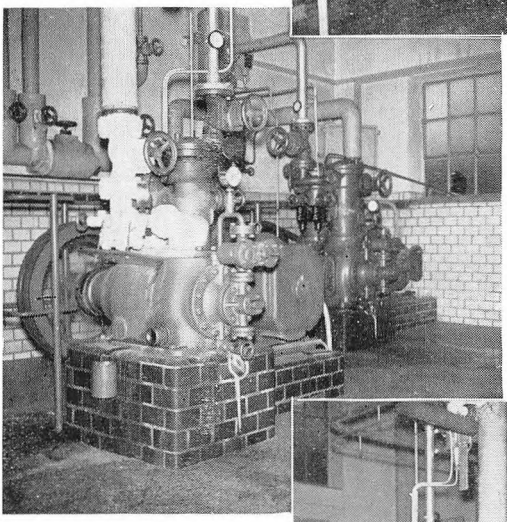

Kølemaskiner i maskinstuen

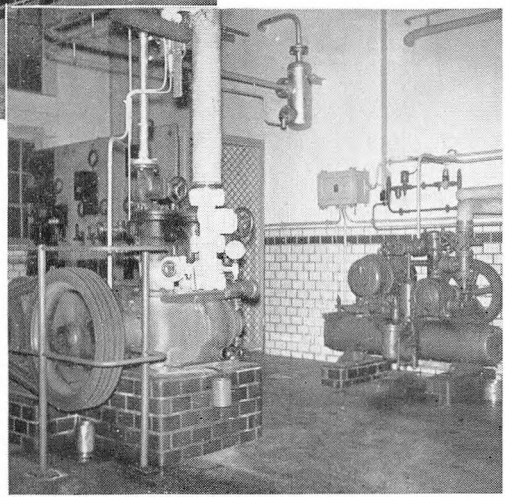

Kølemaskiner i maskinstuen.

Slagteriudsalget i Suldrup med butiksbest. A. Jørgensen.

Slagteriudsalget i Nibe med butiksbestyrer M. Nielsen og frue samt personale.

Salgschaufførerne Larsen og Bisgaard klar til »udrykning«.

Hvorledes en englænder forestiller sig udviklingen af det danske landsvin fra den grove, korte type til det moderne baconsvin.

1

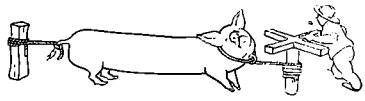

Den skal strækkes lidt længere.

2

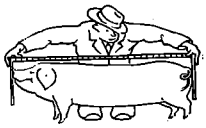

så, nu passer den.

3

Den fyldige skinke »rulles« frem.

4

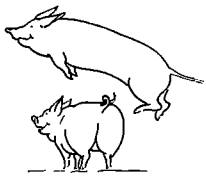

Den slanke linie fremmes ved gymnastiske øvelser.

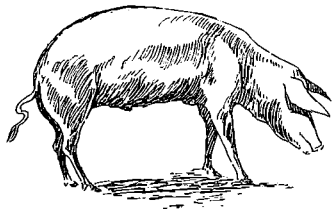

Dansk orne fra ca. år 1800.

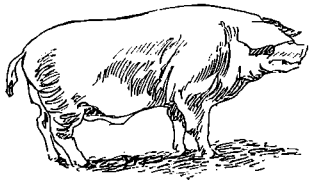

Dansk orne fra år 1900.

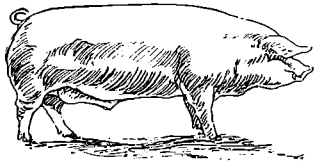

Dansk orne 1954.

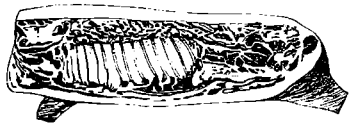

Dansk baconside 1954.

5

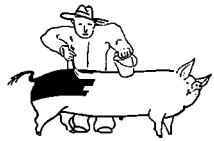

Selvfølgelig skal alle svin være hvide.

6

Er boven for svær, hovles lidt af.

7

Men den helt rigtige, delikate smag skyldes dog fodringen med mælk og byg og

dette er hemmeligheden ved
DANISH BACON.

Det engelske morgenbord er i tidens løb dækket med bacon fra forsk. lande:

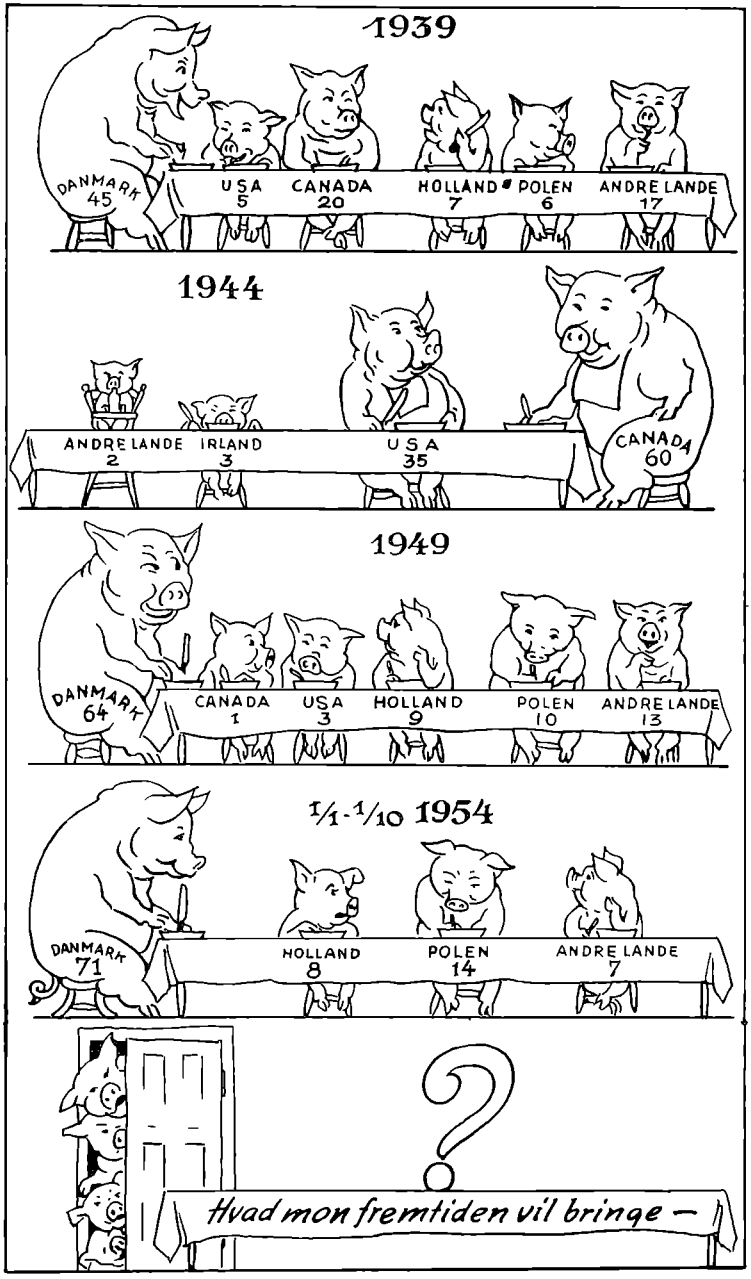

Nibe Exportsamlestald

Her afholdes export-opkøb af kreaturer og kalve hver mandag.

Fra venstre: Salgsleder Regnar Sørensen, Nordjydsk Kreatureksportforening, E. Ryttergaard, Nibe, Ejvind Nielsen, Aalestrup, opkøber Peter Nielsen, Aalestrup.

Fra venstre: Jacob Engemann, Forvalter M. Staun, Salgsleder Niels Christensen, D. L. K.

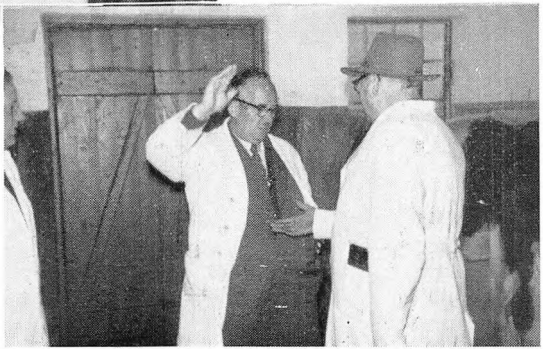

Der tinges om den sidste 5 øre.

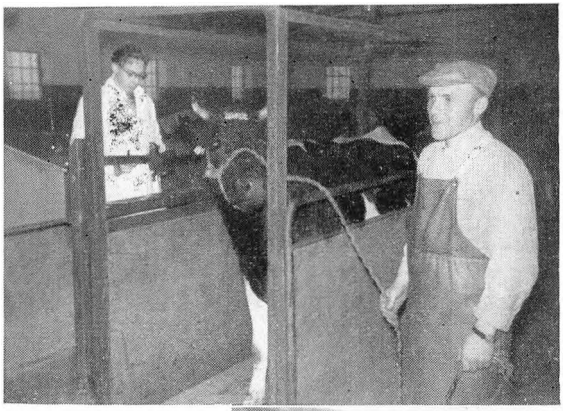

Vægten i funktion.

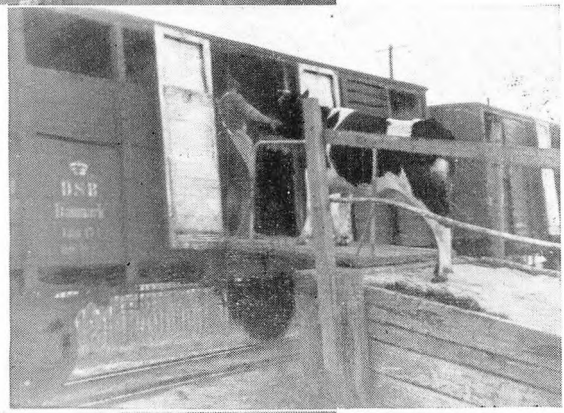

Den »sidste rejse«

Prisen må have været tilfredsstillende.

VORT GAMLE NIBE

Som barnet mindes sin gamle Mor
mer dybt og dejligt, som Tiden rinder,
vil dine Børn, de, der fjernest bor,
vel dukke dybest i gamle minder.

Ja, de, der traadte som Børn din Bro
og løb Tagfat gennem Gaard og Gænge,
de har dig kær, mer end du vil tro —
din sene Sol, dine vide Enge.

De har din Tangdyne spredt og vendt
og hentet Musling i Fjordens Grøde,
hver Gadens Topsten er kær og kendt,
hver langsom Gamling — og de, som døde.

Har vi i Aar hørt en Storby kime,
dens Dages larmende Urværk slaa,
vi giver Guld for — en sildig Time —
at høre Genboens Vugge gaa.

Langt mer for os end den Sildestime,
der engang gjorde dit Navn berømt,
er dette nære, det sødt intime,
der som dit Navn stemmer mildt og ømt.

Ja, raabes ikke dit Navn i Tiden —
saa mangen bær det dog stille om:
vel en og anden, der drog som liden,
staar nu med Andagt ved Grystedbom.

Fra Hans Povlsens digtsamling:
»I Himmerlands Dalee«, aftrykt
her i uddrag med forfatterens tilladelse.

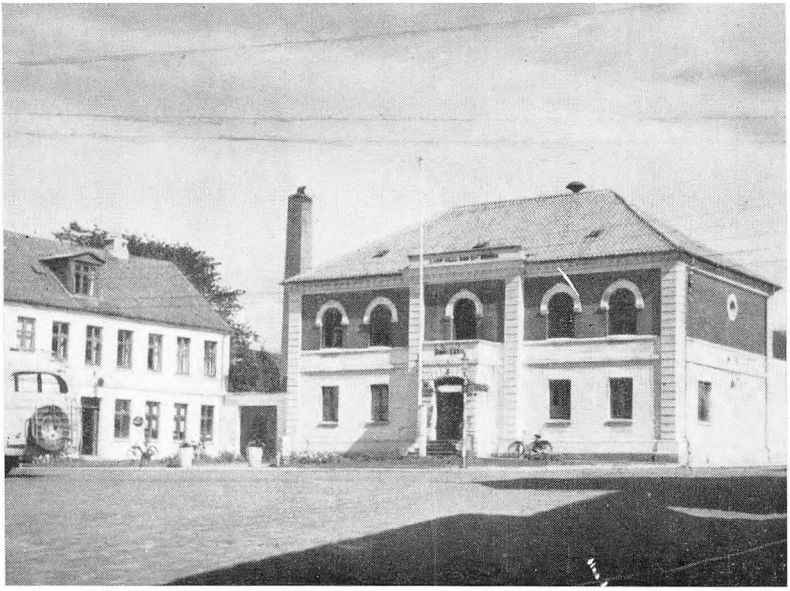

Politistation og retsbygning.

Søndergade.

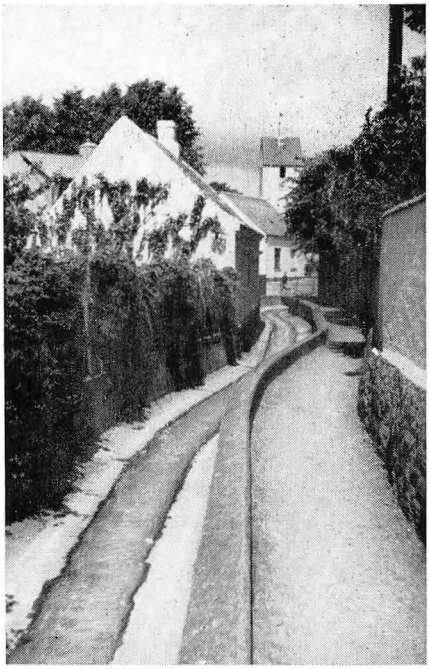

»Tyvedalen«

Nibe kirke.

1930
1955